

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

בפני כבוד השופט יוני לבני

תובעים

1. פלוני
2. פלוני
3. פלוני

ע"י ב"כ עוה"ד אלדד אוחיון

נגד

נתבעים

1. היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213
- ע"י ב"כ עוה"ד צפרייר ביטון ושירלי ביטון דוידוביץ'

2. עיריית חדרה
3. הראל חברה לביטוח בע"מ
- ע"י ב"כ עוה"ד מיכל ריף ליפשיץ

4. יוסי אבידן
5. הכשרה חברה לביטוח בע"מ
- ע"י ב"כ עוה"ד מירה חטיבה

6. אילן פלדמן
7. קרן מרגולין פלדמן
- ע"י ב"כ עו"ד יוגב לוי

פסק דין

1

1. כוס יין מתנפצת בידו של נער בן 13 במהלך סעודת בר מצווה של חברו לכיתה, המתקיימת באולם בית כנסת, לאחר העלייה לתורה. בעקבות ההתנפצות נגרם לנער נזק בידו הדומיננטית. האם הדבר מצביע על התרשלות? האם הנער זכאי לפיצוי מכוח חוק האחריות למוצרים פגומים?

6

רקע עובדתי

7

2. בשעות הבוקר של יום 13.12.2014 נחוג אירוע בר המצווה של הנער י" (להלן: **החתן**) בבית כנסת בעיר חדרה. לאחר שהחתן "עלה לתורה" ישבו האורחים לארוחה באולם הצמוד לאולם התפילה. התובע 1 (להלן: **התובע**), חברו של החתן, הושב בשולחן "ילדים" שעליו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 הונחו כוסות יין עשויות זכוכית. בשולחנות אחרים באולם ישבו עשרות אורחים נוספים.
- 2 התובע אחז בכוס היין ומזג לתוכה משקה קל.
- 3 במהלך הארוחה, בעת שנישאה דרשה, נשברה כוס היין והתנפצה לרסיסים ביד ימין של
- 4 התובע. בן משפחתו של החתן, מר שמעון דוידסון (להלן: **דוידסון**) סייע לתובע, שטף את
- 5 ידו במים ובסבון, וביקש כי ילחץ על הדימום עם נייר טואלט. בהמשך לכך נלקח התובע מן
- 6 המקום על-ידי אביו לבית החולים, שם נותח בידו וקיבל טיפול רפואי.
- 7 בגין אירועים אלה, עתר התובע לקבלת פיצוי מהעמותה המנהלת את בית הכנסת, מעיריית
- 8 חדרה ומחברת הביטוח שלה, מבעלי חברת ההסעדה שהייתה אחראית על האוכל באירוע
- 9 ומחברת הביטוח שלה, וכן מהוריו של החתן.

10

11

חוות הדעת הרפואיות

12

- 13 5. התובע הגיש חוות דעת רפואית מטעמו של ד"ר **מורנו מתתיהו**, מומחה לכירורגיה
- 14 אורתופדית וטראומטולוגיה. לפי המומחה, לאחר פציעתו נמצאו חתך בחלקה הפאלמארי
- 15 של ידו הימנית של התובע, קרע של הגידים המכופפים של אצבעות 2-3 וחשד לגוף זר.
- 16 התובע עבר ניתוח שבמהלכו נתפר הקרע בגידים, הוצא הגוף הזר ובוצעה אקספלוראציה
- 17 של העצב המדיאני וקיבוע חיצוני על-ידי סד גבס. לאחר כשישה שבועות הועבר התובע
- 18 לטיפול פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק. גם לאחריהם הוסיף התובע לסבול מהפרעה תפקודית,
- 19 כאבים ורדימות באצבעות 3+4 בידו הימנית. בעקבות ממצאים אלה, קבע המומחה לתובע
- 20 10% נכות צמיתה לפי פרט 31(4)(א)(II) לתוספת לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת
- 21 נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1956 (להלן: **תקנות מל"ל**) בגין פגיעה בעצב התחושותי
- 22 המדיאני ביד ימין; ו-10% נוספים לפי פרט 75(1)(ב) לתקנות המל"ל בגין צלקת מכוערת
- 23 וכואבת.

- 24 6. מטעם ההגנה או חלקה הוגשה חוות דעת רפואית שנערכה על-ידי ד"ר **גד ביאליק**, כירורג
- 25 אורתופד מומחה. המומחה ציין כי לאחר הניתוח שעבר התובע, ולאחר הפיזיותרפיה
- 26 והריפוי בעיסוק, בוצעה לו בחודש פברואר 2015 בדיקה אלקטרופיזיולוגית בגפיים, שבה
- 27 לא נראה ממצא חולני. לדבריו, הוא בדק את התובע שנה וארבעה חודשים לאחר שהלה
- 28 נבדק על-ידי המומחה מטעמו, וכמוהו מצא כי התנועות באצבעות כף יד ימין מלאות. כן
- 29 נמצא כי הצביטה בין האגודל לאצבעות 2 ו-3 שמורה. בצד זה מסר המומחה כי ישנה ירידה
- 30 בתחושה בצד האולנרי של אצבע 3 והרדיאלי של אצבע 4, וכי הצלקת הבתר ניתוחית לא

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 רגישה ולא קלואידית וכי היא בצבע העור סביבה. ד"ר ביאליק דחה את שיעורי הנכות
- 2 שקבע מומחה התביעה וציין כי "אין כל עדות לפגיעה בעצבים הדיגיטלי בכף היד כולל לא
- 3 בבדיקה אלטרופיזיולוגית". אשר לצלקת קבע ד"ר ביאליק כי היא "עדינה ולא רגישה שאין
- 4 לקבוע בגינה נכות". בשקלול כל האמור קבע המומחה כי לא נותרה לתובע נכות רפואית
- 5 או תפקודית.
- 6 7. נוכח הפערים בין חוות הדעת של הצדדים, מינה בית המשפט את פרופ' יואל אנגל לערוך
- 7 חוות דעת רפואית מטעמו. פרופ' אנגל מצא כי כתוצאה מפגיעתו, נותר התובע עם צלקת
- 8 שבולטת לעין אך איננה קלואידית או מגבילת תנועה. נוסף על כך, קיימת פגיעה בעצב
- 9 תחושת (מדיאנוס), הגורמת להפרעה אך לא לחוסר תחושה. כן קיימת פגיעה בגידים
- 10 המכופפים, שגורמת לחוסר פעילות של הגיד המכופף השטחי לאצבע שנייה. לשיטת
- 11 המומחה, כל אלה מזכים בנכות. לדברי פרופ' אנגל, הפגיעה בעצב המדיאני גורמת לפגיעה
- 12 תחושתית קלה המזכה ב-5% נכות לפי תקנה 31(4)(א) לתקנות המל"ל. הפגיעה באחד
- 13 מהמכופפים של האצבעות מזכה ב-5% נכות נוספים לפי פרט 42(2) מותאם; והצלקת
- 14 הבולטת לעין מזכה ב-10% נכות לפי פרט 75(1)(ב). לפי המומחה, הצלקת אינה בעלת
- 15 משמעות תפקודית.
- 16 8. לאחר הגשת חוות דעת מומחה בית המשפט נמסרה מאת המומחה הודעה כי בשל מצב
- 17 בריאותי מורכב הוא אינו יכול לשמש עוד מומחה בתיק. לאחר דיון ההוכחות מסרו
- 18 הנתבעים כי בנסיבות אלה מבוקש כי חוות דעתו תוצא מהתיק. התובע התנגד, בהצביעו על
- 19 כך שהדבר לא התבקש במועד, ושבשום שלב לא התבקשה חקירת המומחה. כידוע, חוות
- 20 דעת מומחה שנבצר ממנו להיחקר על חוות דעתו מטעמים רפואיים אינה נפסלת ואינה
- 21 מוצאת מן התיק, אלא יש בכך כדי להשפיע על המשקל שניתן לה כראיה. בנסיבות אלה
- 22 ניתן למנות מומחה נוספת, תוך הותרת חוות הדעת הקודמת בתיק (ראו למשל רע"א
- 23 5472/16 פלונית נ' פלוני (13.10.2016)). מכל מקום, בענייננו, בשים לב לתוצאת פסק הדין,
- 24 כפי שיפורט להלן, לא מצאתי להידרש לנושא זה.

טענות הצדדים

- 25
- 26
- 27
- 28 9. לטענת התובע, כלי ההגשה הובאו לבית הכנסת על-ידי חברת ההסעדה, שבעליה הוא
- 29 הנתבע 4 וחברת הביטוח שלה היא הנתבעת 5 (ביחד, להלן גם: **הקייטרינג** או **חברת**
- 30 **הקייטרינג**). לדבריו, הקייטרינג, העמותה המנהלת את בית הכנסת (הנתבעת 1, להלן: **בית**
- 31 **הכנסת**) וכן הורי החתן (הנתבעים 6-7) התרשלו בכך שהגישו כוסות יין מזכוכית לנערים

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 בני 13 שאינם מיומנים באחיזתן ובשימוש בהן, וצפוי היה שיתנפצו. עוד טוען התובע כי
2 התנפצות הכוס מקורה בפגם או בליקוי שהיו גלומים בה. לחילופין טוען התובע כי יש
3 להעביר את נטל הראיה לנתבעים להוכיח כי לא התרשלו, בין אם בשל כך שכוס זכוכית
4 היא דבר מסוכן, או מכוח הכלל "הדבר מדבר בעדו". בצד זה גורס התובע כי גם התנהלות
5 עיריית חדרה (הנתבעת 2), בעלת המקרקעין שהוחכרו לבית הכנסת, לקתה בהתרשלות,
6 שכן היא חדלה מלפקח על הפעילות שהתנהלה בשטחה, בפרט כשמדובר בניהול עסק ללא
7 רישיון.
- 8 10. הנתבעים כופרים באחריותם. **חברת הקייטרינג** טוענת כי היא לא הביאה לבית הכנסת את
9 הכוסות או כל כלי הגשה אחר, ואחריותה התמצתה בהבאת האוכל למקום. משכך טוענת
10 היא שאין לזקוף לחובתה כל אחריות בגין הנזקים שנגרמו עקב התנפצות הכוס. **בית**
11 **הכנסת** טוען מצדו כי אף הוא לא הביא את כלי ההגשה ובכלל זה את כוסות היין, וכי חלקו
12 באירוע הסתכם בכך שסיפק את החלל לעריכתו, מיד לאחר העלייה לתורה. לדבריו, אירוע
13 בר המצווה תואם את ייעודו של בית הכנסת כמוסד דתי, ואינו בגדר פעילות עסקית. **הורי**
14 **החתן** גורסים כי הם הזמינו לאירוע את חברת הקייטרינג כדי שזו תספק להם אוכל וכלי
15 הגשה; כי היא הייתה ה"כתובת" היחידה שלהם לכל ענייני המזון הקשורים באירוע; וכי
16 הם שילמו רק לה. לדבריהם, לא נפלה כל התרשלות בזימון חברת הקייטרינג, כקבלן
17 עצמאי, לספק את שירותי ההסעדה באירוע. ממילא טוענים הם כי נזקו של התובע נבע
18 מהתנהגות בלתי זהירה שלו עצמו, שהתבטאה בכך ש"שיחק" בכוס והביא להתנפצותה.
19 **עיריית חדרה** סבורה אף היא כי אין לייחס לה כל אחריות משעה שהחכירה את המקרקעין
20 לעמותה המנהלת את בית הכנסת, ומשעה שהוסכם בחוזה שמלוא האחריות על נזקים
21 במקרקעין תוטל על בית הכנסת. מעבר לכל האמור, כופרים כל הנתבעים בטענה כי הצבת
22 כוסות יין על שולחנותיהם של ילדים בני 13 (וכן על שאר השולחנות) היא בגדר התרשלות;
23 וכי התנפצות אחת הכוסות נבעה מהתרשלות בבדיקתה.
- 24 11. להשלמת התמונה יצוין כי בית הכנסת שלח הודעת צד ג' נגד הורי החתן, נגד חברת
25 הקייטרינג וכן נגד הורי התובע. בנוגע לאלה האחרונים נטען כי התרשלו בהשגחה על בנם
26 הקטין ובפיקוח עליו, וכי התרשלות זו היא שהביאה לנזקו. הורי החתן שלחו מצדם הודעת
27 צד ד' נגד חברת הקייטרינג.
- 28
- 29
- 30

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1

דיון והכרעה

2

א. קביעת המסד העובדתי

12. בין הצדדים נטושה מחלוקת בשתי שאלות עובדתיות מרכזיות: הראשונה, זהות הגורם שהביא את הכוס מושא הדיון לאירוע; השנייה, מה הביא להתנפצות הכוס – האם פעולה אקטיבית לא זהירה מצד התובע עצמו, או שהדבר קרה ללא שקדם לכך כל אקט מיוחד. נפתח בשאלות אלה.

7

1א. מי היה אחראי על הבאת הכוסות לאירוע

13. לטענת התובע, הקייטרינג הוא שהביא את כוסות השתייה לאירוע, ומתוך כך הוא שאחראי לכל פגם הגלום בהן. הקייטרינג מצדו טען כי כל פעולתו העסקית מתמצית באספקת האוכל וכי לא ידוע לו מי הגורם שסיפק את כלי ההגשה לאירוע (פ/עמ' 28, ש' 9 - עמ' 29, ש' 2). כידוע, הנטל להוכיח זהות הגורם שהיה מופקד על הבאת הכוסות – כמו יתר העובדות הנטענות בתביעה, מוטל על התובע. בעדותו טען התובע כי מסקנתו לפיה הכוסות הובאו על-ידי הקייטרינג היא פרי בירור שערך לאחר האירוע, אך לא הבהיר טענה זו, לא סיפק הסבר ממשי לבסיס לממצאיו ולבסוף אף אישר כי דבריו מבוססים על מסקנות ולא על ידיעה ברורה (פ/עמ' 7, ש' 13-2; עמ' 16, ש' 8-1). ברם, לעזרתו של התובע באה עדותו של אביו של החתן והנתבע 6 (להלן: **האב**). בתצהירו מסר האב כי "אני ומשפחתי הגענו לאירוע כאשר נותני השירות דאגו לכל האירוע ולמעשה אנו הגענו לאירוע מוכן ומסודר מבלי שנדרשנו להביא ולעשות דבר מעבר להגיע לבושים ומסודרים לאירוע. למיטב זכרוני, צד רביעי (הקייטרינג – י.ל.) דאג לכל נושא ההסעדה לרבות לכלי ההגשה וכוסות השתייה" (סעיפים 18-19). לאורך עדותו חזר האב מספר פעמים על כך שהספק היחיד שעמו בא בדברים ולו העביר את הכסף היה הקייטרינג –

22

ש. מה עוד הזמנת?

23

ת. קייטרינג. אורה הכרתי אותה, בערך 100 איש, בקשר לאוכל קוסקוס.

24

ש. מה סגרתם?

25

ת. אני מביא רק את עצמי. אני באתי עם טלית, משפחה.

26

אני יודע שסגרת מול אורה. לא הפרידו לי ציוד. אני הכרתי את אורה.

27

ש. סגרת עסקה עם הבן אדם שדואג לכל האירוע.

28

ת. להגיד לך אם אני זוכר אם נתתי 2 שיקים לא זוכר. אני סגרת הכול מולו. לא

29

התעסקתי עם כלום.

30

ש. בית כנסת מביא כלים?

31

ת. לא.

32

ש. כוסות, כלי מטבח?

33

ת. לא (...)

34

ש. איך הגיעו הכלים לשם?

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 ת. אני לא התעסקתי עם הכלים. אני הכרתי את אורה, קייטרינג טוב, אוכל טוב.
2 אירוע קודם היה לנו, לא התעסקתי עם הכלים, לא במלצרות ורק שילמתי זה
3 הכול (פ/עמ' 36, ש' 29- עמ' 37, ש' 15).
4

5 ובמקום נוסף –

6 ש. אתה לא יודע אם אורה סיפקה את הכוסות או ספק אחר?
7 ת. מבחינתי לא היה עוד מישהו שהייתי צריך לעמוד מולו ולשלם לו. אבל יכול
8 להיות כמו שאמר העד מטעם הקייטרינג שהבאתי לו מעטפות סגורות 2 שיקים.
9 אם ביקשו ממני 2 שיקים אז נתתי 2 שיקים (פ/עמ' 40, ש' 28-30).
10

11 14. במקום אחר בעדות, אישר האב את דבריו בתצהיר, שלפיהם למיטב זכרונו, הקייטרינג הוא
12 שדאג לכל נושא ההגשה והכוסות (פ/עמ' 39, ש' 29-33).

13 15. בצד זה, שללו כל הגורמים את האפשרות שהכוסות שהונחו על השולחן הובאו על-ידי בית
14 הכנסת. כך, טען התובע כי ברור לו ש"בית הכנסת לא מחזיק 150 כוסות" (פ/עמ' 16, ש' 6-
15 5). נציג הקייטרינג הוסיף מצדו כי "למיטב דעתי אין כוסות בבית הכנסת. במקרה הטוב
16 יש לו כיסאות ושולחנות" (פ/עמ' 29, ש' 12). האב – אביו של החתן, שכאמור, עמד בקשר
17 עם הספקים השונים, הביע גם הוא עמדה דומה (פ/עמ' 37, ש' 7-8; עמ' 40, ש' 15-16).

18 16. כאמור, הקייטרינג הכחיש את הטענה כי הוא שהיה אחראי על הבאת הצידוד. ואולם, בצד
19 הכחשתו זו, אישר העד מטעם הקייטרינג, כי באחריותו היה לדאוג לכך שהאוכל יוגש
20 כשהוא חם (פ/עמ' 32, ש' 3-5), וכי במועד האירוע היה במקום צוות ומנהל צוות מטעמו
21 (פ/עמ' 31, ש' 32-33; עמ' 32, ש' 8-10). עוד הוא אישר כי בחלק מהמקרים הוא עצמו פנה
22 לילדים שעובדים באולמות וגני אירועים כדי שיגישו את האוכל, ודאג לתשלום, ואף היה
23 "ילד" מטעמו שהיה מופקד על כך –

24 יש ילדים שעובדים באולמות אירועים וגנים, אם הם רוצים אני מסדר התשלום
25 מגיע אליהם, הם באים ומוציאים את האוכל ומגישים את האוכל, מגישים
26 מפנים נגמר הסיפור. את הסיפור הזה אני לא יודע אם הייתי באירוע או לא. אני
27 רק יודע בוודאות שאני לא זוכר את האירוע, אני לא זוכר כי הצוות שלי גם לא
28 אמר, זה צוות שנכח במקום, אני לא יודע מי הצוות לא יודע להגיד לך. יש לי
29 ילד שהוא אחראי באותה תקופה, הוא אוסף אותם לרוב אני לא מכיר את
30 השמות שלהם (פ/עמ' 29, ש' 30 – עמ' 30, ש' 2).
31

32 17. דברים אלה עשויים להתיישב עם טענת התובע בתצהירו שלפיהם "ממה שזכור לי היו
33 כשלושה אנשי צוות שנראו שייכים לקייטרינג" (סעיף 3).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

18. זאת ועוד, אף שעמד על כך שהוא לא היה אחראי על ההגשה, נציג חברת הקייטרינג לא שלל את האפשרות שהוא שיצר את הקשר עם מי שלטענתו היה ספק הכלים, ותיווך בינו לבין המשפחה החוגגת (פ/עמ' 28, ש' 21- עמ' 29, ש' 2). הנציג אף לא שלל שהוא שקיבל, פיסית, את הכסף בגין שירות זה כדי שיעבירו לאותו ספק. לדבריו –

5 ש. שאתה ממליץ עבור ספק חיצוני, ואותו ספק מביא את הצידוד, אתה יכול
6 להיות שאתה זה שלוקח את ההמחאה עבורו?
7 ת. השיק אני יכול בתנאי שהוא מכין מעטפה סגורה למר פלוני (פ/עמ' 31, ש' 11-
8 9).

19. כפי שהובא לעיל, האב מצדו לא שלל את האפשרות כי שילם לקייטרינג יותר מצי' אחד (אף שטען כי אינו זוכר, פ/עמ' 39, ש' 23-26). ברם, התנהלות זו מעוררת סימני שאלה. אם אמנם צד שלישי כלשהו היה אחראי להבאת כלי האוכל בנפרד מהאוכל עצמו (התנהלות שהיא כשלעצמה אומרת דרשני נוכח הצורך הברור לסנכרן בין השניים), מדוע לא שילם ישירות לצד ג' עצמו, שמעצם תפקידו נכח בזירה בעת האירוע? וכיצד זה שהאב כלל לא היה מודע לקיומו של אותו צד שלישי, וניהל את כל מגעיו מול הקייטרינג?

20. יתרה מכך, עדותו של נציג חברת הקייטרינג לקתה בקשיים שונים. ראשית, הנציג דיבר מתוך ידיעה כללית, מבלי שזכר אם הוא עצמו היה מעורב באירוע –

18 ש. למה בעל המקום לא הגיע לעדות?
19 ת. אני חלק מבעלי האירוע. אני לא יודע מי סגר את העסקה. קשה לי להאמין.
20 אתה מדבר איתי על משהו שכל כך הרבה שנים. לא מתאם עם בית הכנסת, יש
21 לי קשר עם בעל האירוע (פ/עמ' 29, ש' 18-20).

21. נזכיר כי לפי עדות האב, שלא נסתרה, הקשר העסקי נוהל מול אישה בשם אורה, ולא מול העד מטעם הקייטרינג ומכאן שהיכרותו עם פרטי האירוע ונסיבותיו ממילא מוגבלת –

24 ש. מי יצר קשר עם הקייטרינג ערב האירוע?
25 ת. אני. הכרתי את אורה. את מי שהיה פה לא זכור לי. את אורה יש לה גם
26 קייטרינג ומקום שמוכרת אוכל מוכן (...) הקשר היה עם אורה.
27 ש. איך מתבצעת העסקה, אתה מתקשר?
28 ת. הרמנו טלפון לאורה, אמרנו לה כמה אנשים (...) (פ/עמ' 36, ש' 14-18).

וכן –

32 אני באמת זוכר שהיחידה שהתעסקתי איתה זה לא עם הבחור שהיה פה. אורה
33 היא אישה מקסימה. אפס טרוניה ממנה. יש לי בן גדול גם אותה לקחתי. אמרתי
34 זה האירוע, איקס אנשים, שאלה אותי איפה אמרה אני מכירה (פ/עמ' 40, ש'
35 27-25).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 אורה לא הובאה לעדות.
- 2 22. יתרה מכך, עדות נציג הקייטרינג לקתה בסתירות שונות המכרסמות בתוקף גרסתו. כך
- 3 בעוד שתחילה אמר העד כי לא העביר כסף לאף גורם שהוא –
- 4 ש. לך עבור מה משלמים?
- 5 ת. האוכל.
- 6 ש. אתה משלם לספקים אחרים?
- 7 ת. אני לא מעביר לאף אחד (פ/עמ' 29 ש' 5-6).
- 8
- 9 23. בהמשך מסר, כאמור, נציג הקייטרינג, כי העביר כספי לקוחות, שנמסרו לו בהמחאות בתוך
- 10 מעטפות סגורות, לידי ספקי כלי ההגשה (פ/עמ' 31, ש' 9-11).
- 11 24. במקום אחר, התבקש נציג הקייטרינג להסביר מדוע לא הציג חשבוניות התומכות בטענתו
- 12 כי קיבל תמורה רק בגין המזון. תחילה אמר כי הוא לא שומר מסמכים לאורך יותר מ-7
- 13 שנים (פ/עמ' 31, ש' 5-6). נזכיר בהקשר זה כי הקייטרינג צורף לתביעה פחות מ-7 שנים
- 14 לאחר האירוע. מכל מקום, בשונה מדברים אלה, מסר נציג הקייטרינג במקום אחר כי
- 15 "תיתן לי את התאריך אני אתן לך חשבונית" וכן כי "אם הוא שילם באשראי אין לי בעיה
- 16 להוציא חשבונית" (פ/עמ' 30, ש' 10-14). כך או כך, חשבוניות לא הוצגו. כל אלה מקשים
- 17 לתת אמון בעדותו של נציג חברת הקייטרינג.
- 18 25. מקבץ ראיות זה, יש בו לטעמי כדי לצלוח את נטל הבאת הראיות – המחייב את התובע
- 19 להביא ראיות מספיקות – ולהעביר נטל זה, שהוא כידוע, דינאמי, אל כתפי הנתבעת (ראו
- 20 רע"א 734/22 א.ס.פ.י חברה לקידום פרויקטים באיכות הסיבה נ' גלובל, פסקה 14 לפסק
- 21 דינו של השופט ע' גרוסקופף (29.5.2022)). כדי לקיים נטל זה היה על הנתבעת – הקייטרינג,
- 22 להביא ראיות מטעמה שישללו את טענת התובע כי היא שהייתה אחראית להבאת הכוסות
- 23 לאירוע. לשיטתי, הקייטרינג לא עמד בנטל זה. ודוק: משעה שהאב טען כי הגורם היחיד
- 24 שעמו בא במגע היה הקייטרינג; ומשעה שנציג הקייטרינג לא שלל את טענתו של האב כי
- 25 קיבל ממנו כסף גם בגין כלי ההגשה – אף שציין כי שימש רק מתווך; ובנסיבות שבהן נציג
- 26 הקייטרינג אישר כי צוות מטעמו היה בזירה במועד האירוע, היה אחראי על כך שהאוכל
- 27 יוגש חם ולפחות בחלק מן המקרים אף עסק בהגשה; היה עליו להציג אסמכתאות, שישללו
- 28 את הטענה כי הקייטרינג הוא שהיה מופקד על הבאת כלי ההגשה. זאת, למשל, בדרך של
- 29 הצגת החשבוניות שאף לגרסתו היו בידיו; הבאת גורם אחר מטעם הקייטרינג שהיה מעורב
- 30 באופן ישיר באירוע הנדון (כדוגמת גב' אורה שהוזכרה כאמור בעדותו של האב כגורם
- 31 היחיד מטעם הקייטרינג שעמה בא במגע); או באמצעות זימון הגורם שלשיטתו עסק
- 32 בהגשה, גורם שלפי הנטען הקייטרינג הוא שקישר בינו לבין מזמיני האירוע. כל זאת לא
- 33 נעשה. כשנציג הקייטרינג נשאל מדוע נהג בדרך זו, לא היה בידיו לספק הסבר משכנע –

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 ש. אתה טענת קודם שאתה לא סיפקת את הכלים, אבל כן סיפקת את הספקים,
2 ומתוכם בחרו ספק נכון?
3 ת. כן.
4 ש. ביום שקיבלת את התביעה הזו, פנית לספקים כדי לבדוק מי הספקים?
5 ת. אין לי מושג מי הספקים האלה. אני מחליף אותם כל הזמן. אני לא בדקתי.
6 ש. לפני כמה דקות אמרת שמות של כמה חברות של ספקים
7 ת. שהיום אני מכיר.
8 ש. שאתה קיבלת תביעה זה היה 4-5 שנים אחרי האירוע, כלומר ספקים הם
9 גדולים, יכולת לפנות למי שאתה עובד איתם הרבה שנים ולשאול מי סיפק ציוד
10 לאירוע (...)?
11 ת. לא בדקתי.
12 ש. אתה יודע שטוענים נגד חברת הקייטרינג שהם סיפקו את הכלים, לא חיפשת
13 מישהו אחר בזמן שאתה לא טוען שסיפקת את הכלים?
14 ת. לא (פ/עמ' 31, ש' 19-28)
15
16
17 26. משעה שלא עלה בידי הקייטרינג לסתור את הראיות שהוגשו בעניין זה, אני קובע כי עלה
18 בידי התובע להוכיח ברמה הנדרשת, כי הקייטרינג הוא שהיה אחראי על הבאת הכוסות
19 לאירוע.
20
21 2א. האם התנהגות התובע היא שגרמה להתנפצות הכוס
22
23 27. לטענת הנתבעים, התנפצות הכוס בידו של התובע הייתה פועל יוצא של "משחק" ששיחק
24 התובע בכוס. לדבריהם, אלמלא משחק זה, הכוס הייתה נותרת שלמה, ממש כמו יתר
25 הכוסות ששימשו באירוע ונותרו שלמות. התובע מצדו הכחיש כי שיחק בכוס, כי לחץ עליה
26 כי הפעיל כוח כלשהו או כי עשה דבר לבד מאחיזה בכוס (פ/עמ' 9, ש' 23-26; פ/עמ' 12, ש'
27 4-6, 17-26), לטענתו, הכוס התנפצה באופן פתאומי בעת שהאזין לדרשה שהושמעה באותה
28 עת בבית הכנסת (פ/עמ' 6, ש' 28-31; ע"מ 11, ש' 29-32).
29
30 28. לא מצאתי לקבל טענת הנתבעים לפיה קודם לאירוע "שיחק" התובע עם הכוס, וכך גרם
31 להתנפצותה. הנתבעים ביססו טענתם על עדותו היחידה של בן משפחתו של החתן, מר
32 שמעון דוידסון, אשר העיד כי ראה את התובע משחק בכוס ממרחק של כמה מטרים, ואף
33 ניסה לסייע לו לאחר שנפצע. דא עקא שעדות זו התאפיינה בחוסר אחידות ובגרסאות
34 מתפתחות. כך, בעוד שבתצהירו מסר דוידסון כי ראה את התובע "משחק עם הכוס בידיו"
35 (סעיף 7 לתצהיר) בעדות סיפר כי ראה את התובע "עושה תנועות משונות עם הכוס" (פ/עמ'
36 32, ש' 29-30). תיאור זה העלה תהייה שכן לא היה ברור כיצד זה לא נשפכה תכולת הכוס
37 אגב "התנועות המשוונות" – כשאין מחלוקת שהיה בתוכה משקה (פ/עמ' 32, ש' 27-31; עמ'
38 33, ש' 2-3); ובאיזה אופן נשברה היא אם העד לא ראה שהתובע הפעיל עליה לחץ ואם לא
39 נטען שהכוס נפלה מידי (פ/עמ' 33, ש' 9-10). לנוכח שאלות שהופנו אליו בנושא, מסר העד
40 כי "אני יכול להניח, השערה. יכול להיות שבמהלך המשחקים שלו לחץ אותה" (פ/עמ' 33,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 ש' 29-30); ולאחר שהוצגו לו דבריו של האב לפיהם נאמר לו שהתובע לחץ על הכוס, הוסיף
- 2 "יכול להיות שהייתה הפעלת לחץ" (פ/עמ' 35, ש' 23). במקום אחר בחקירתו, כששב ונשאל
- 3 בנוגע לאופן שבו הכוס נשברה, טען דוידסון לראשונה, כי "אני זוכר ולדעתי אם אני זוכר
- 4 נכון תוך כדי שהוא שיחק, הניח או הטיח את הכוס בשולחן, אבל להגיד שאני זוכר בוודאות
- 5 ב-100%" (פ/עמ' 35, ש' 8-9). אופייה המתפתח של הגרסה מחליש מתוקפה.
- 6 29. זאת ועוד, בתצהירו עמד האב על אופיו ה"פזיז" של התובע (פסקה 14), תיאור שעשוי היה
- 7 להעניק הקשר לטענתו של דוידסון כי קודם להתנפצות הכוס, שיחק התובע בכוס והרעיש.
- 8 בעדות מיתן האב את הדברים ואמר: "שאלת אז אני מתקן כדי להסביר את זה בצורה
- 9 נכונה, היו ילד טוב מבית טוב, באמת אהבתי אותו, היה ילד שובב בדיוק כמו הבן שלי"
- 10 (הטעות במקור, פ/עמ' 38, ש' 7-8).
- 11 30. בניגוד לעדות דוידסון, טען התובע כי הכוס התנפצה באופן פתאומי, תוך שהאזין לדרשה,
- 12 ללא שקדמה לכך כל תנועה מיוחדת או הפעלת לחץ מצדו. נוסף לעדות התובע, העיד מטעמו
- 13 חברו, מר רון פלאם, שלדבריו ישב צמוד לתובע במהלך האירוע (פ/עמ' 18, ש' 21-22), ואישר
- 14 את דבריו כי לא קדם להתנפצות הכוס כל מעשה חריג מטעם התובע (סעיף 5 לתצהיר;
- 15 פ/עמ' 19, ש' 16-26). מצאתי את עדותו של פלאם, שישב בצמידות לתובע בזמן אמת,
- 16 כמהימנה. אמנם, מדובר בעדות של אדם שלו יחסי קירבה עם התובע, ואולם דברים דומים
- 17 ניתן לומר גם בנוגע לעד מטעם הנתבעת – שעליה כידוע הנטל להוכיח נסיבה זו.
- 18 31. מעבר לעדותם של התובע ושל העד מטעמו, יש לתת את הדעת לעובדה שהחתן עצמו לא
- 19 הובא לעדות. אמנם, בניגוד לטענת התובע בסיכומיו, לפיה החתן ישב לצדו בשולחן, לא
- 20 הובאו ראיות שילמדו בבירור שהלה אכן ישב באותו שולחן או היה עד לאירועים. כל
- 21 שנאמר על-ידי התובע הוא שהוריו של החתן הובילו את "הילדים" לשולחן, כשבצד זה נטען
- 22 כי בשאר השולחנות ישבו "מבוגרים". עם זאת, כשהאב נשאל מדוע בנו לא הובא לעדות,
- 23 הוא לא טען כי הבן לא היה עד לאירועים, אלא תלה את הדבר ברצונו לגונן אליו –
- 24 ש. למה בתצהירך, אתה כותב, לאחר שהתובע פונה על ידי הוריו נמסר על ידי
- 25 מספר אנשים כי ראו אותו משחק. העיד קרוב משפחתך, לא ברורה, אתה אומר
- 26 שפנו לך כמה אנשים, למה לא הבאת אף אחד
- 27 ת. העד לא בעייתי ואני חושב שמספיק בן אדם אחד שאומר את האמת שהייתה.
- 28 ש. למה בעצם לא הבאת את הבן שלך?
- 29 ת. הבן שלי קצין בצבא עכשיו מסובך לבוא. התביעה שהגיעה 7 שנים אלינו, לא
- 30 ידענו מאיפה הגיע אלינו. אני מגונן עליו. אם אני יכול לתת תצהיר ממישהו
- 31 שראה אז אני מעדיף לגונן עליו (פ/עמ' 38, ש' 31, - עמ' 39, ש' 4).
- 32
- 33 32. ספק אם די בטעם זה כדי להצדיק את אי הבאתו של החתן לעדות, בפרט נוכח הקשיים
- 34 עליהם עמדנו בעדות דוידסון. כידוע, אי הבאת עד רלוונטי עשויה להקים חזקה כי אילו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 הובא העד לעדות, הייתה גרסתו תומכת בגרסת הצד שכנגד וכי אי הבאתו מקורה בחשש
2 של בעל הדין מעדותו ומחשיפתו לחקירה שכנגד (ע"א 78/04 המגן חברה לביטוח בע"מ נ'
3 שלום גרשון הובלת בע"מ (5.10.2006)).

4 33. על יסוד הדברים האלה, אני סבור כי לא עלה בידי הנתבעת לבסס טענתה כי התנפצות
5 הכוס מקורה בפעולות כלשהן מצד התובע. אני קובע אפוא, כי הכוס התנפצה בלי שקדם
6 לכך כל אקט ממשי שיגרום להתנפצות.

7 ב. האם התנפצות הכוס מקורה בהתרשלות הנתבעים

8 11. חובת זהירות

9 34. האירוע דנן התקיים בבית כנסת בשטח המצוי בבעלות העירייה, אשר הוחכר לעמותה לשם
10 הקמת בית כנסת והיא – העמותה, החזיקה אותו במהלך האירועים. זה מכבר עמדו בתי
11 המשפט על קיומה של חובת זהירות של המחזיק במקרקעין וכן של בעליהם גם אם אינו
12 המחזיק בהם. כפי שציין בית המשפט בע"א 1068/05 עיריית ירושלים נ' בן יצחק, פסקאות
13 12-13 (14.12.2006) – "החזקה במקרקעין מטילה חובת זהירות מושגית כלפי המבקרים
14 בהם... כך, בין אם הנזק נגרם בשל מצבם הסטטי של המקרקעין ובין אם הנזק נגרם בשל
15 התממשות סיכון מפעולה אקטיבית עליהם" (ראו גם ע"א 4597/91 קיבוץ אפיקים נ' כהן,
16 פ"ד נ(2) 112, 123 (1996)). אכן, המחזיק במקרקעין הוא פעמים רבות בעל היכולת הטובה
17 ביותר לעמוד על הסיכונים הנעוצים במקרקעין, למנוע אותם או לפחות לצמצמם (ראו ע"א
18 3510/99 ולעס נ' אגד, פ"ד נה(5) 826, 840-843 (2001)). אשר לבעלי המקרקעין שאינם
19 תופסייהם, כפי שנקבע בע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לו(1) 113
20 (1982) (להלן: עניין ועקנין), "בעלות במקרקעין יוצרת זיקה בין הבעלים לבין סיכונים
21 שנוצרו במקרקעין, בתקופה שהמקרקעין היו בשליטתו. הבעלות במקרקעין יוצרת לעתים
22 אפשרות למנוע סיכונים, גם לאחר שהשליטה נסתיימה. מכאן הצידוק בהטלת חובת
23 זהירות מושגית ביחסים שבין בעלים לבין מבקר במקרקעין" (ראו גם 7436/13 מנורה
24 חברה לביטוח בע"מ נ' פלוני, פסקה 16 (18.2.2016) (להלן: עניין מנורה)). על רקע זה, נקבע
25 כי כשבידי בעל המקרקעין נותרה שליטה, ולו חלקית, על הנעשה במקרקעין, תהיה
26 אחריותם של המחזיק והבעלים משותפת, ובלבד שאין מדובר בסיכון שהמחזיק יצר בלי
27 שבעל המקרקעין יכול וצריך היה לדעת על אודותיהם (ע"א 3077/93 פרג' נ' חי
28 (25.10.1995); רע"פ 4348/08 מאיר נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (8.7.2010) (להלן: עניין
29 מאיר)). דברים אלה מקבלים משנה תוקף כשבעלי המקרקעין הם רשות מקומית, לה
30 עשויות לקום חובות בהקשרים מסוימים בנוגע למקרקעין המצויים בשטחה, אף מעבר

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 לבעלותה בהם, בין היתר מכוח סעיף 236 לפקודת העיריות [נוסח חדש] (להלן: **פקודת**
2 **העיריות**)).

3 35. בצד זה קיימת חובת זהירות מושגית גם לחברת הקייטרינג. ודוקו: חברת קייטרינג
4 המופקדת על הכנת מזון והגשתו יכולה וצריכה לצפות שאם ציוד ההגשה שבו היא עושה
5 שימוש יהיה לקוי, עשוי להתרחש נזק גוף. לבסוף, קיימת חובת זהירות מושגית גם לחוגגי
6 שמחות המזמינים ספקי שירות לאירוע, כלפי אורחים המוזמנים לחגיגתם. בתוך כך על
7 מזמיני שירות לוודא כי ספקי השירות שהם מזמינים הם בעלי מיומנות רלוונטית לשירות
8 שהם מספקים, וכן להתריע על פגמים גלויים לעין ככל שהם נחשפים להם.

9 22. התרשלות

10 (I) הצבת כוסות יין מזכוכית בשולחנות ילדים - האם התרשלות?

11 36. לטענת התובע, התנפצות כוס היין בידו היא תוצאה של התרשלות מצד חברת הקייטרינג.
12 לדבריו, הבאת כוסות יין לילדים בגיל 13 חורגת מסטנדרט ההתנהגות הסביר, נוכח
13 המיומנות הנדרשת לשם אחיזה בכוס מעין זו – מיומנות שילדים בגיל כה צעיר אינם
14 ניחנים בה. לשיטת התובע, קיים קשר סיבתי בין טיב הכוסות שהוצבו על השולחן לבין
15 התנפצותה של הכוס והנזק שנגרם לו כפועל יוצא.

16 37. **לא מצאתי לקבל טענה זו.** מן המפורסמת הוא שבני עשרה בגילו של התובע משתמשים
17 בכוסות זכוכית לצורך שתייה. אמנם, זכוכית היא חומר שביר, ושבירותה עשויה להיות
18 מסוכנת, ואולם ההנחה היא כי החל מגיל מסוים, קיימת בשלות ובגרות מספקת לשם
19 שימוש בכוס – כמו גם במוצרי זכוכית שימושיים נוספים, ואין מקום למנוע את הדבר.
20 אכן, חיי היום-יום מלאים סיכונים, אשר לעתים מתממשים וגורמים נזקים, מבלי שיוצרי
21 הסיכונים יישאו באחריות בנזיקין" (עניין **ועקנין**). יתרה מכך לשימוש בכוס זכוכית עשויות
22 להיות הצדקות נוספות, לרבות סביבתיות, כשם שטען האב, אביו של חתן בר המצווה,
23 בעדותו (פ/עמ' 38, ש' 27-30)

24 38. אלא שבענייננו אין מדובר בכוסות זכוכית רגילות אלא בכוסות (גביעי) יין. האם יש בכך
25 כדי לשנות את התמונה? לטעמי יש להשיב על כך בשלילה. אמנם נראה כי השימוש בכוסות
26 יין שכיח פחות בקרב נערים בגילו של התובע, ואולם יש להניח כי הטעם העיקרי לכך נעוץ
27 בכך שכוסות מעין אלה משמשות בעיקר לשתית יין, דבר רווח פחות בקרב בני עשרה
28 צעירים. קיימות אמנם כוסות יין שאופי הזכוכית המרכיב אותן עדין יותר, וכפועל יוצא
29 שביר יותר, באופן המחייב אחיזה מותאמת שאפשר שאינה הולמת שימוש על-ידי נערים
30 שאינם מורגלים בכך. דא עקא שבמקרה דנן לא הובאה כל ראיה (ואף לא נטען) כי מדובר

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 בכוס יין ייחודית בעלת מרקם עדין, ולא הוצגה כל חוות דעת שתצביע על שבירות יתר. אף
- 2 בנוגע לכוסות יין רגילות, לא הוכח פוטנציאל שבירות החורג מזה של כוסות שתייה רגילות.
- 3 על סבירות השימוש בכוסות יין מזכוכית על-ידי נער בן 13, ניתן ללמוד גם מהיעדרם של
- 4 תקינה, אמות מידה, איסור שבדין או אף המלצה לעשות כן – דבר המספק אינדיקציה (אף
- 5 שלא מחייבת), לכך שאין מדובר בשימוש בלתי רצוי. אמנם, היעדר איסור אינו מעיד
- 6 בהכרח על היעדר התרשלות, ואולם חרף כך, אפשר לראות בדבר סממן מסוים.
- 7 39. ניתן אמנם לטעון, כי בהקשר הדברים יש ללמוד היקש מ"דוקטרינת המטרד המושך"
- 8 העוסקת בעוולה של הסגת גבול ונדונה פעמים אחדות בפסיקה הישראלית. בהתאם
- 9 לדוקטרינה זו, במצבים מסוימים עשוי ילד קטן, מחמת גילו, שלא לעמוד עד תום על מצב
- 10 הדברים הסובב אותו או על טיב הסכנה הכרוכה בו ולכן אין לראות בכניסתו שלא כדין
- 11 למקרקעין – בפרט כשהדבר קל ונגיש, משום הסגת גבול. בהשאלה, ניתן לקרוא את טענתו
- 12 של התובע ככזו הגורסת כי מתן כוסות יין לנער בן 13 היא בבחינת חשיפה למטרד מושך,
- 13 והוא עלול, מפאת גילו, שלא לעמוד כראוי על הסיכון הגלום בדבר ולהיפגע. לטעמי, אין
- 14 לקבל הנחה זו. ודוק: "דוקטרינת המטרד המושך" לא הוחלה בפסיקה הישראלית, בנוגע
- 15 לילדים שחצו את גיל 12 (ע"א 460/61 פרקש נ' אוני, פ"ד טו 1933 (1962)), מתוך הנחה
- 16 שמעל לגיל זה, בידי הקטין להבין את אשר לפניו ולהתמודד עמו בצורה סבירה. אמנם, על
- 17 קביעה זו נמתחה ביקורת, ובין היתר צוין כי "אין זה רצוי להפוך שאלה עובדתית של גיל,
- 18 המשתנה ממקרה למקרה, לקריטריון משפטי של אחריות. דיני הרשלנות מתקוממים נגד
- 19 קטגוריות נוקשות" (ראו אהרן ברק "אחריות בנזיקין של המחזיק במקרקעין כלפי ילדים
- 20 מסיגי גבול" הפרקליט כ 17, 23 (1963)). ואולם בענייננו, לא מצאתי כי נסיבות המקרה
- 21 ובכלל זה טיב הגורם "המפתה" – כוס היין; גילו של הנער וכן בחינת אופיו האינדיבידואלי
- 22 – כמשתקף מעדויות מטעמו של התובע עצמו (ראו למשל פ/עמ' 15, ש' 15-24; עמ' 19, ש' 19
- 23 25-16; פ/עמ' 22, ש' 2-7) מצדיקים נקיטת גישה מחמירה עם הנתבעת, כפועל יוצא של
- 24 הצבת הכוסות על השולחן בו ישבו חבריו של חתן בר המצווה. בהקשר הדברים יוזכר כי
- 25 מעדות אבי התובע עולה שלא הייתה זו הפעם הראשונה שבה שתה התובע מכוס יין, וכי
- 26 למעשה הוא עושה כן בקידוש בארוחות ערב שבת (פ/עמ' 21, ש' 25-25; עמ' 22, ש' 1). הדבר
- 27 מספק אינדיקציה נוספת לכך שהשימוש בכוסות יין בקרב נערים בגילו של התובע אינו דבר
- 28 חריג. לבסוף יוזכר כי התובע וחבריו לא נשארו לנפשם, ובמרחק של מטרים ספורים מהם
- 29 ישבו עשרות אנשים מבוגרים סביב שולחנות האוכל, שהיה בידם לראות אם דבר מה לא
- 30 היה כשורה (פ/עמ' 17, ש' 29-31).
- 31 40. זאת ועוד, אפילו תאמר שמתן כוסות יין לשימושם של נערים בני 13 חורג מסטנדרט
- 32 ההתנהגות הסביר, הרי שאף לשיטת התובע עצמו לא ברור כיצד מקים הדבר אחריות

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 ברשלנות לחברת הקייטרינג. ודוקו: התובע עמד על כך שלא עשה כל שימוש חריג בכוס
2 היין; דחה את טענת הנתבעים כי "שיחק" עם הכוס או ביצע "תנועות משונות" כשהוא
3 אוחז בה; והדגיש כי זו התנפצה בידו באופן פתאומי. **לא ברור, אפוא, מהו הקשר הסיבתי**
4 **בין מתן הכוס לתובע, חרף גילו, לבין הנזק שנגרם לו, אף לו קיבלנו את טענת התובע**
5 **להתרשלות בעצם מתן הכוס.**

6 41. **לא מצאתי, אפוא, כי התנהלות מי מבין הצדדים הנוגעת לעצם הגשת כוסות היין לשולחן**
7 **הילדים לקתה בהתרשלות.**

8 (II) התנפצות כוס יין אגב החזקתה – האם התרשלות?

9 42. לטענת התובע, מעצם התנפצות כוס היין ניתן ללמוד על התרשלות הגורמים הנוגעים בדבר,
10 שלא פעלו כדי להבטיח את תקינותן של הכוסות המובאות לאירוע. לא מצאתי כי יש בטענה
11 זו כדי להצביע על התרשלות. אמנם בנסיבות מסוימות, עשוי בעל עסק המספק ציוד
12 לשימוש לקוחותיו לחוב ברשלנות כלפי אדם שנפגע מאותו ציוד. כך למשל נקבע כי בעל
13 מכון כושר עשוי להיות אחראי ברשלנות כלפי מתעמל שנפל ממכשיר תקול (ת"א (שלום)
14 עכו) 16325-12-18 פלוני נ' **מכון כושר הולמס פלייס – אייקון** (6.4.2022); ומעסיק עשוי
15 לחוב בגין פציעה של עובד עקב פגם בציוד שסיפק לו (ת"א (שלום חי) 16957-12-08 מ.ס.
16 **נ' נקסטקום בע"מ** (7.2.2013)). ואולם, המשותף למקרים אלה הוא שלרוב מתייחסים הם
17 לציוד או מכשור פרטני, בהיקף מוגבל, ובעלי אופי ייחודי ומובחן, ולכאלה שבהם ניתן
18 לאתר את הפגם קודם להתממשותו. בחלק מהמקרים אף קיימת חובה סטטוטורית
19 לבדיקת המכשור בתדירות כזו או אחרת ולוודא תקינותו (ראו למשל תקנה 11 לתקנות
20 הבטיחות בעבודה (ציוד מגן אישי), תשנ"ז-1997; תקנה 20 לתקנות הבטיחות בעבודה
21 (עבודות בניה), תשמ"ח-1988)).

22 43. בשונה מאלה, כשמדובר בכוס אחת מיני מאות, זהה במראה ובמאפיינה הגלויים
23 לחברותיה הכוסות, קיים קושי רב יותר לזהות מראש דבר קיומו של פגם בכוס ספציפית
24 אחת. זאת ועוד, בהיעדר שבר נראה לעין בכוס מלכתחילה (ובענייננו לא נטען לקיומו של
25 שבר שכזה), קיים קושי לעמוד על דבר קיומו של פגם קודם להתממשותו. אכן, אף התובע
26 עצמו אישר בעדותו כי הוא לא הבחין בפגם בכוס לכל אורך הזמן שאחז בה עד שזו התנפצה
27 (פ/עמ' 6, ש' 19-22). נראה כי דברים אלה יפים גם משיקולי מדיניות. ודוקו: הטלת חובה
28 על חברת קייטרינג, שאינה יצרנית הכוסות, לבחון כל כוס וכוס בנפרד – כשלא פעם מדובר
29 במאות כוסות, לפני כל אירוע, תייקר משמעותית את השירותים שהיא מספקת תוך
30 השתת עלויות נכבדות על המזמינים, אשר עולות במידה ניכרת על תוחלת הנזק.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

(III) העברת נטל הראייה?

44. לטענת התובע יש להעביר את נטל הראייה לנתבעת להראות כי התנפצות הכוס אינה תוצאה של התרשלות. לא מצאתי להיעתר לטענה זו.

45. סעיף 38 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: **פקנ"ז**) קובע כי –

בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי דבר מסוכן, למעט אש או חיה, או על ידי שנמלט דבר העלול לגרום נזק בהימלטו, וכי הנתבע היה בעל של הדבר או ממונה עליו או תופש הנכס שמתוכו נמלט הדבר – על הנתבע הראייה שלא הייתה לגבי הדבר המסוכן או הנמלט התרשלות שיחוב עליה.

46. הפסיקה פירשה את המונח "דבר מסוכן" כדבר המסוכן **מעצם טיבו ומהותו הבסיסית**, ולא ככזה שהשימוש הספציפי שנעשה בו טומן בחובו סכנה (ראו ע"א 1071/96 **עזבון המנוח אמין פואד אל עבד נאצר נ' מדינת ישראל**, פ"ד ס(4) 337, 354-355 (2006) (להלן: **עניין נאצר**)). עוד תוחמה תחולת הסעיף למצבים שבהם הנזק נגרם על-ידי שימוש בלתי רגיל בדבר המסוכן או כזה שבו הדבר המסוכן נמסר ברשלנות לאחר או נעזב ברשלנות ללא השגחה (**עניין נאצר**, בעמ' 355); ע"א 2303/11 **מדינת ישראל- משרד הביטחון נ' עואודה** (24.6.2014); שאושר בדנ"א 4798/14 **מדינת ישראל נ' עואודה** (24.8.2014)).

47. **איני סבור כי יש לראות בכוס היין שהוגשה לשולחן האורחים בבר המצווה, משום "דבר מסוכן", באופן המעביר את נטל הראייה אל הנתבעת.** ברי כי אין מדובר בפרט מסוכן מעצם טיבו, וכאמור, אף איני סבור שיש מקום לקבוע כי די במתן כוס יין לילד בן 13 כדי שהדבר ייחשב ל"שימוש בלתי רגיל". אכן, גם במקרים שהובאו לערכאות בעבר נמנעו בתי המשפט מלראות בשימוש בכוס כשלעצמו בסיס להתרשלות. כך למשל בת"א (שלום כפ"ס) 51043-07-15 **פיינמן נ' פורה וידה בע"מ** (14.5.2018) נדון מקרה שבו התובע נפצע בכף רגלו הימנית בעת ששבר את כוס הקידושין במהלך טקס החופה בחתונתו. בית המשפט קבע כי משעה שלא היה בכוס כדי להגדיל את המסוכנות הגלומה בסיטואציה ממילא, עקב שבירה מכוונת של הכוס על-ידי החתן, אין לראות בכוס משום דבר מסוכן. בת"א (שלום הרצי) 34187-10-10 **שמואל נ' טווס שמירה אבטחה ושירותי ניקיון בע"מ** (11.2.2014) דחה בית המשפט תביעה של עובדת ניקיון בגין נזקים שנגרמו לה עקב כוס שהתנפצה בידה. בית המשפט קבע כי "התאונה אירעה בעת שטיפת הכלים שהיא פעולה יומיומית אשר כל אחד ואחד עושה בביתו, ולא היה מדובר בכלים מיוחדים הדורשים טיפול שונה מזה המקובל". בניגוד למקרים אלה בת"א (שלום חי) 33952-10-13 **אוחנה נ' מ8 ישראל בע"מ** (6.10.2015) שהוצג על-ידי התובע, קיבל בית המשפט תביעה של מוזג (ברמן) בן 25 נגד מעסיקתו, לאחר

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 שכוס רותחת התפוצצה בידו בזמן שניגב אותה, לאחר שהוציאה ממדיח הכלים. ואולם
2 מוקד התרשלותה של הנתבעת באותו מקרה לא היה סיכון הגלום בכוס באופן אינהרנטי,
3 פגם בכוס או עצם מסירתה לתובע, אלא שיטת עבודה לקויה שהונהגה על-ידי הנתבעת –

4
5 מעביד סביר היה אמור לצפות את התרחשות הסיכון הכרוך בהוצאת כוס
6 רותחת ממדיח כלים ופילוסה באופן מידי לצורך הגשה, ולהנהיג שיטת עבודה
7 בטוחה שתמנע את התרחשות הסיכון הכרוך בפעולה מסוג זה, הן על ידי
8 אספקת כוח עזר לצורך שטיפת כלים, או על ידי אספקת מלאי מספיק של כוסות
9 העונה על דרישות העבודה בשעות לחץ והמייתר את הצורך בפילוס כוסות
10 רותחות באופן מידי, או על ידי אספקת מתקן שיש בו כדי לבצע את פעולת
11 השטיפה ו/או הפילוס באופן מידי, וללא יצירת סיכון מוגבר (...). הנתבעת
12 התרשלה כלפי התובע בכך שלא הנהיגה שיטת עבודה בטוחה שהיה בה כדי
13 למנוע את התרחשות התאונה, ומשכך, חבה היא כלפיו בגין הנזקים שנגרמו לו
14 עקב התאונה הנ"ל.
15

16 48. הליקוי בהתנהלות הנתבעת באותו מקרה לא התבטא, אפוא, בעצם מתן הכוס או בליקוי
17 שהיה בה, אלא בשיטת העבודה הלקויה שסבבה את העבודה, ובעטיה נקבעה התרשלות.

18 49. על יסוד זה, איני סבור כי יש מקום להעברת נטל הראייה בנסיבות העניין, בשל היות הכוס
19 "דבר מסוכן".

20 50. בסיס אחר לטענת התובע להעברת נטל הראייה הוא סעיף 41 לפקנ"ז. סעיף זה דורש
21 שלושה תנאים להתקיימותו: אי ידיעה בכוח או בפועל של הנסיבות אשר הביאו לידי הנזק;
22 הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע הייתה שליטה מלאה עליו; נראה לבית המשפט שהמקרה
23 שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה
24 שהוא נקט זהירות סבירה. לשם התקיימות תנאי אחרון זה, נדרש להציג ראיות
25 סטטיסטיות-כלליות, שאינן מתייחסות למקרה הקונקרטי או מספקות הוכחה
26 אינדיבידואלית, ושעל בסיסן ניתן לקבוע כי לאור ניסיון החיים, במרבית המקרים נזק
27 מהסוג שאירע נגרם בשל התרשלות הנתבע (ע"א 1071/95 עזבון המנוח אמין פורד אלעבד
28 נאצר נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(4) 337, 363 (2006); ע"א 4152/03 חסונה נ' בית חולים ביקור
29 חולים, פסקה 8 לפסק דינו של השופט ריבלין (3.2.2005)).

30 51. התובע בענייננו לא הציג כל אינדיקציה סטטיסטית, כללית או אחרת (וכאמור, אף לא
31 קונקרטית) שתתמוך בטענה שהתרשלות הנתבעת היא שהביאה להתנפצות הכוס. לא
32 הועלתה כל טענה מבוססת שתלמד שהתנפצות כלי הגשה מקורה לרוב באי נקיטת אמצעים
33 סבירים על-ידי הספק שרכש אותן, או שסטנדרט ההתנהגות הסביר מחייב ספק לערוך
34 בדיקה עצמאית של כל אחת מעשרות או מאות הכוסות שהוא רוכש, אף בהיעדר כל ביטוי

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 ברור לקיומו של פגם קודם לכן. מהטעמים שהובאו לעיל, נראה כי האפשרות שהתנפצות
2 הכוס התרחשה עקב מעשה עוולתי אינה סבירה יותר מאשר האפשרות שהדבר אירע בשל
3 גורם שאינו עוולתי, ומכאן שאין מקום להעברת נטל הראיה לנתבעת.

4 (IV) רשלנות בית הכנסת?

5 52. כאמור, הצדדים אינם חלוקים על כך שהכוסות לא הובאו לאירוע על-ידי בית הכנסת (ראו
6 סעיף 15 לעיל). בעדותו, זיקק התובע טענתו ביחס לבית הכנסת, בציינו כי "אם עכשיו היינו
7 בבית כנסת לצורך הבדלה ולאחר מכן באולם לפחות הציוד שהונח ונמצא בתוך בית הכנסת
8 זה חלק מהאחריות לדעת מה נמסר, איך מגיע, תנאים ביטוחים וכו'" (פ/עמ' 6, ש' 12-14).
9 ובמקום אחר –

10 ש. מה טענתך כלפי בית הכנסת?
11 ת. בית הכנסת לוקח אחריות שהוא הביא את חברת הקייטרינג (פ/עמ' 7, ש' 15-
12 14).
13

14 53. משעה שכפי שפורט לעיל, אין יסוד לטענה כי בית הכנסת הביא את חברת הקייטרינג, הרי
15 שעיקר טענתו של התובע היא, אפוא, כי בית הכנסת התרשל בבדיקת הכלים שהוכנסו
16 לשטחו ובוודא תקינותם.

17 54. אין לקבל טענה זו. אמנם, פעמים רבות יהיה בעל מקרקעין אחראי לפגמים וליקויים
18 המצויים במקרקעין שבבעלותו, לרבות כאלה שמקורם בפעילות עסקת דינמית המתקיימת
19 בתוכם. אלא שבענייננו **אין מדובר בפגמים המצויים במקרקעין עצמם אלא בחפץ שהובא**
20 **למקרקעין באופן זמני על-ידי צד שלישי**. אמנם האישור שניתן לחברת הקייטרינג להכניס
21 כלים למקרקעין ולקיים בהם פעילות הסעדה "מטמיע" את אותם כלים במקרקעין, וברי
22 שכל שמדובר בפגמים הגלויים על פניהם או בחברת קייטרינג בעלת מוניטין שלילי, עשוי
23 סטנדרט ההתנהגות הסביר לחייב את בית הכנסת למנוע פעילות מעין זו המתקיימת
24 בשטחו, בהיותו מונע נזק זול וטוב. אלא שדבר מעין זה לא הובא בענייננו. בית הכנסת לא
25 הזמין את הקייטרינג; לא הוכח קיומו של מוניטין שלילי לחברה זו; וכאמור, אפשרות
26 שבירתה של הכוס הספציפית – שהייתה אחת מיני רבות, לא הייתה צפויה על פניה. במובן
27 זה, **בית הכנסת שימש בעיקר כזירה או כפלטפורמה** שאליה הובאו הכוסות ולא הייתה לו
28 מעורבות ישירה בפעילות ובתנאיה. ציפייה מבעל המקרקעין שיפקח על רמת הבטיחות של
29 כל פריט המוכנס אליו, וייחוס אחריות לבית הכנסת בנוגע לתקינותה של כל כוס, חורגת
30 מהסטנדרט המצופה מ"חלל" סביר שבו מתקיימים אירועים. אחריות שכזו אף אינה עולה
31 בקנה אחד עם התכלית העומדת ביסוד הטלת אחריות על מחזיק במקרקעין מלכתחילה –
32 שכן היכרותו של מחזיק המקרקעין עם סיכונים הנובעים מפגם בכוס היא מוגבלת ויכולתו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 למנוע את הנזק נחותה. אמנם, כשמדובר בהכנסת ציוד הגשה לאירוע, שוב אין מדובר
2 בציוד המוכנס למקרקעין באקראי, ללא הודעה מוקדמת, אלא בכזה שהכנסתו לשטח
3 נעשית באופן מאורגן, סדור וצפוי מראש, כך שמתאפשרת היערכות, בדיקה ופיקוח מראש
4 מצד מחזיק המקרקעין. ואולם גם במצב זה, **איני סבור כי בהיעדר אינדיקציה ראשונית**
5 **אחרת, הציפייה הסבירה מבית כנסת המאפשר קיום אירועים בתחומו, היא כי יבדוק**
6 **תקינותה של כל צלחת, כל כוס וכל מזלג, לא כל שכן בנסיבות שהפגם אינו גלוי על פניו**
7 **ושספק רב אם ניתן לצפותו מלכתחילה.**

8 (V) רשלנות הורי חתן בר המצווה, מארגני האירוע?

9 55. לטענת התובע, הוריו של החתן, הנתבעים 6-7, נושאים באחריות לנזק שנגרם לו, כמי
10 שהזמינו את הקייטרינג, לא דאגו לתקינות הציוד וכן אפשרו הגשת כוסות יין מזכוכית
11 לנערים צעירים. דין הטענה להידחות. לחלק מטענות אלה התייחסתי בעת שדנתי בטענת
12 האחריות כמפורט לעיל. אוסיף דברים אחדים בנוגע לנתבעים אלה.

13 56. הורי החתן התקשרו חוזית עם נותני שירות שאמורים היו לספק להם את כל הנדרש, ממזון
14 ועד כלי הגשה. כמזמיני שירות חלה בעניינם הוראת סעיף 15 לפקנ"ז. לפי סעיף זה –

15 ...העושה חוזה עם אדם אחר, שאיננו עובדו או שלוחו, על מנת שיעשה למענו
16 מעשה פלוני, לא יהא חב על עוולה שתצמח תוך כדי עשיית אותו מעשה; הוראה
17 זו לא תחול באחת מאלה:
18 (1) הוא התרשל בבחירת בעל חוזהו;
19 (2) הוא התערב בעבודתו של בעל חוזהו באופן שגרם לפגיעה או לנזק;
20 (3) הוא הרשה או אישר את המעשה שגרם לפגיעה או לנזק;
21 (4) הוא היה אחראי מכוח חיקוק לעשיית המעשה שביצעו מסר לקבלן עצמאי;
22 (5) הדבר שלעשייתו נעשה החוזה היה שלא כדין.

23
24 57. ההנחה הגלומה בסעיף 15 היא שכשמדובר ביחסי מזמין-קבלן, המזמין אינו שולט בבעל
25 החוזה שעמו נקשר, ובאופן שבו הוא מבצע את עבודתו, ולכן אין הצדקה להטיל עליו
26 אחריות. כפי שמציין פרופ' ברק –

27 החייב יוצא ידי חובתו אם הוא נוקט בכל אמצעי הזהירות הסבירים. אמצעי לצאת
28 ידי חובה עשוי להיות, בנסיבות העניין, מסירת ביצוע החובה לזולת. אם הזולת
29 התרשל, אך המסירה אינה רשלנית, לא יהיה החייב אחראי. חובתו של החייב היא to
30 take care ולא to see that care is taken. על כן, יש ומסירת ביצוע עבודה לקבלן
31 עצמאי תטיל על המעסיק אחריות אם הקבלן העצמאי התרשל. דבר זה יקרה אם
32 עצם מסירת הביצוע לקבלן עצמאי הינו מעשה שאדם סביר לא יעשה בנסיבות העניין.
33 לעומת זאת, יש ומסירת ביצוע העבודה לקבלן עצמאי לא תטיל אחריות על המעסיק
34 אפילו הקבלן העצמאי התרשל. דבר זה יקרה אם מסירת העבודה לקבלן עצמאי הינו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-03-7122 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 מעשה שאדם סביר היה עושה במסיבות המקרה (אהרן ברק "האחריות בנוזיקין של
- 2 המעסיק למעשיו של קבלן עצמאי" הפרקליט כ 355, 369-370 (התשכ"ד)).
- 3
- 4 58. בתוך כך, על בית המשפט לתת דעתו לכך שהקבלן הוא בעל שיקול דעת רחב בביצוע
- 5 עבודתו, שהמזמין אינו מתווה או מכתוב את פעילותו ושהוא נעדר פעמים רבות מומחיות
- 6 או ידע בתחום הרלוונטי. על יסוד זה קבעה הפסיקה כי על המזמין אף לא מוטלת חובה
- 7 לפקח על עבודת הקבלן ועל כך שהוא נקט אמצעי בטיחות סבירים למניעת הנזק (ראו ע"א
- 8 1041/14 עדן טבע מרקט בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי, פסקה 29 (20.3.2015)).
- 9 59. בענייננו, התקשרו הוריו של החתן עם הקייטרינג, ספק השירות, כדי שזה ידאג לכל סוגיית
- 10 ההסעדה הנדרשות לאירוע. כפי שתיאר זאת האב בעדות: "אני מביא רק את עצמי. אני
- 11 באתי עם טלית, משפחה" (פ/עמ' 37, ש' 2); "אני סגרתי הכול מולו. לא התעסקתי עם
- 12 כלום" (פ/עמ' 37, ש' 5-6); וכן –
- 13 ש. אם בית הכנסת לא מביא כלים ואתה לא מביא כלים, אתה באת רק את
- 14 אשתך ובנד?
- 15 ת. כן. כמו חתן (פ/עמ' 37, ש' 11-12).
- 16
- 17 60. דפוס התנהגות זה, שעשוי להיראות במבט ראשון כמשקף התנערות או צמצום, אינו חורג
- 18 למעשה מהמצופה מבני משפחה העורכים שמחה משפחתית. ודוק: באין אינדיקציה
- 19 להתרשלות בבחירת חברת הקייטרינג – אף לאחר עדות נציג החברה; ובהיעדר התערבות
- 20 או מעורבות באופן ביצוע עבודתו של הקבלן בזמן אמת, אין מקום להטיל על בני המשפחה
- 21 חובה לפקח או לערוך בדיקות של איכות הציוד שבו נעשה שימוש, לא כל שכן בנסיבות
- 22 שבהן מדובר בפריט ספציפי אחד מתוך מאות; וכזה שלא ניתן היה לדעת על הפגם הגלום
- 23 בו מלכתחילה. אכן, סביר כי משפחה ביום חגה תתמקד בקבלת האורחים, באירוחם וכן
- 24 בהתרגשות המלווה אירוע מסוג זה, ותותיר את הדאגה להיבטים הלוגיסטיים למי ששילמו
- 25 לו על כך. הטלת אחריות בנוזיקין על בני משפחה שכאלה תסכל את האפשרות להתבסס על
- 26 נותני שירות – להם המקצועיות, המומחיות והמיומנות בתחומים אלה, תייקר את עלויות
- 27 האירוע עקב חיוב בביטוח ותשנה את הפרקטיקה הנוהגת לכיוון שאינו ראוי.

28 (IV) רשלנות עיריית חדרה?

- 29 61. לטענת התובע, עיריית חדרה, כבעלת המקרקעין, התרשלה בכך שלא דאגה לבטיחות הציוד
- 30 המוכנס לשטחה ולא וידאה את תקינות הכוסות. בצד זה טוען התובע כי העירייה התרשלה
- 31 בכך שלא אכפה על בית הכנסת את חוקי הרישוי, ואפשרה לו להפעיל עסק בניגוד להיתר.
- 32 לאחר שבחנתי את מכלול הראיות, לא מצאתי כי הוכחה אחריות מצד העירייה לפציעתו
- 33 של התובע.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

62. אין חולק שהבעלות במקרקעין מצויה בידי העירייה. בצד זה אין חולק שביום 15.10.2006 החכירה העירייה את השטח לעמותה המנהלת את בית הכנסת – היא הנתבעת 1. כפי שפורט לעיל, הבעלות במקרקעין יוצרת לעתים אפשרות למנוע סיכונים הגלומים בהם, גם כשהמקרקעין מועברים לצד שלישי בשכירות או בחכירה, ובעל המקרקעין אינו מחזיק בהם עוד. היקפה של אחריות זו נגזר ממידת הזיקה בין בעל המקרקעין לבין הנכס –

התשובה לשאלה באיזו מידה קמה חובת זהירות קונקרטית על הבעלים של נכס כלפי מבקרים בו במקום שהוא השכירו לאחר, ומה הם אמצעי הזהירות שעליו לנקוט כדי להסיר סיכונים הנובעים ממנו, תלויה במידת הזיקה שנותרת בין הבעלים לבין הנכס, והיא נמדדת, בין היתר, גם בטיבו של הסיכון בו מדובר, במערכת היחסים החוזית בין הבעלים לבין השוכר, בדרך התנהגותם בפועל של הגורמים הללו בהתייחסם לנכס, וכיוצא באלה (עניין מאיר, פסקה 33).

63. שאלת הזיקה נגזרת, אפוא, הן מטיב היחס שמוסיף להתקיים בין בעל המקרקעין למקרקעין שבבעלותו; הן מאופי הפגם, ממידת מרכזיותו, משאלת היותו קבוע או זמני ומשאלת הימצאותו בתשתית המקרקעין להבדיל ממרכיביו המתחלפים. כפועל יוצא מכך נגזרת שאלת האחריות מטיב יכולתו של בעל המקרקעין לעמוד על הפגם מבעוד מועד ולפעול למניעתו.

64. כשמדובר בכוס אחת המוכנסת למקרקעין על-ידי צד שלישי, לא ניתן לצפות מבעלי מקרקעין שהחכירים לצד ג', אינו מחזיק הנכס ונעדר שליטה בו, כי יהיה מודע לסיכון וכי יפעל לביטולו. אין מדובר בפגם תשתיתי, לא בפגם קבוע ולא בכזה הנראה לעין מראש. תחת זאת מדובר בסיכון הנטוע בפריט ספציפי, אחד מיני רבים שכמותו, שהובא למקרקעין באופן חד פעמי על-ידי צד ג'. במובן זה אין מדובר במידע ייחודי שבו מחזיקה העירייה מכוח שליטתה במקרקעין או מכוח טיפולה או החזקתה בצידוד ההגשה, אלא בכזה שיכולתה להגיע אליו קלושה ועלות גילוי – נרחבת (השוו: ע"א שטרנברג נ' עיריית בני ברק, פ"ד מג(3) 343, 349 (1989)). הדברים מקבלים משנה תוקף בשים לב לטיב ההסכם בין העירייה לבין בית הכנסת המטיל על החוכר את האחריות לתחזוקת הנכס ואת האחריות בגין נזקים שייגרמו עקב אופן החזקת הנכס. סעיף 8.5 להסכם קובע, בין היתר, כי על החוכר להשתמש בנכס "באופן זהיר והוגן ולהחזיקו באופן תקין, וכן הינו מתחייב לתקן מיד על חשבונו כל נזק או קלקול שיגרם לנכס וכן לפצות על חשבונו כל נזק או קלקול שיגרם לנכס (...). סעיף 11.1 להסכם מוסיף כי "החוכר בלבד יהיה אחראי במשך כל תקופת החכירה לעבירה כלשהי שתיעשה בנכס או לנזק כלשהו שייגרם לנכס או לצד שלישי כלשהו (...). בקשר או כתוצאה מבנייה ע"י החוכר או מאופן החזקת הנכס והשימוש בו או בקשר לכל עבודה ו/או פעילות שתיעשה בו". בהוראות אלה יש כדי להחליש את הזיקה בין העירייה לבין הנעשה בנכס ואת החובות הנובעות מבעלותה בו.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

65. לעניין זה, אין לגזור גזירה שווה מפסק הדין בע"א (מחוזי ת"א) 3172/04 **מלכה נ' סאדאב בע"מ** (21.6.2004)) שהובא על-ידי התובע. באותו מקרה נפגעה אישה בעת שביקרה בקניון מנפילת אריחי שיש שמקורם בקיר פנימי סמוך לשער הכניסה לקניון מגובה של כ-2 מטר. בית המשפט מצא כי לבעלי הקניון קיימת אחריות עקב העובדה שלא וידאו את מצבם הבטיחותי של המקרקעין ולא פעלו לתחזוקתו ולתקינותו לאורך שנים, אף שמדובר במקום "רגיש" ואף שפרק זמן לא רב קודם לכן היה אירוע נוסף של נפילת אריחים שהנתבעים היו מודעים לו. אין הנדון דומה לראיה. ודוקו: **אין דומה רמת הצפיות של נזק הנובע מקיר קבוע שהוא חלק מתשתית הבניין, המצוי סמוך לכניסה למבנה ושהיו אינדיקציות מראש למצבו, כל זאת כשבעל הנכס הוא גם מחזיקו; לנזק הנובע מפריט ספציפי קטן, משתנה, לא קבוע ולא תשתיתי שקשה לחזותו מראש, בנכס שהוחזר לצד שלישי.**

66. זאת ועוד, אין בעובדה שהבעלות במקרקעין הייתה של גוף ציבורי – במקרה זה העירייה, כדי לשנות ממסקנה זו. אמנם, לעירייה עשויה לקום אחריות לנזקים שמקורם במקרקעין שבשטחה – בין אם אלה מצויים בבעלותה או שהם בבעלות או בהחזקה של אחר, מעצם היותם בתחום שיפוטה ובשים לב לסמכויות הפיקוח והאכיפה הנתונות לה (ראו למשל סעיף 36 לפקודת העיריות; סעיף 9 ל"נוהל הקצאת קרקעות ומבנים ללא תמורה או בתמורה סמלית", חוזר מנכ"ל משרד הפנים 4/2001 (להלן: **נוהל משרד הפנים**); סעיף 8.6 לחוקה החכירה). עם זאת, חובה זו, **אין משמעותה שהעירייה היא בגדר "מבטחת על" של כל נזק המתרחש בשטחה.** עמדה שכזו תחייב את העירייה בהקצאת משאבים מוגברים לעריכת פיקוח פרטני לכל מבנה, תוך השתת העלויות הנובעות מכך על הציבור. לעניין זה יפים דברים שנאמרו בע"א 1751/18 **עיריית אשקלון נ' פלוני**, פסקה 21 לפסק דינה של השופטת י' וילנר (2.10.2019) –

יש להישמר מפני הרחבה יתרה של האחריות המוטלת על רשויות המדינה בגין נזקים הנובעים מהפעלת סמכויות שלטוניות הנתונות בידיהן, כדוגמת רישוי ופיקוח. זאת, נוכח העובדה שככלל, אחריות המדינה בכל הנוגע לנזקים מעין אלה – היא אך עקיפה, ובוודאי שאינה עולה, ככלל, על האחריות והאשם הטמונים במעשי המעוולים הישירים וה"קרובים" יותר לנזק הנתבע (...). הרחבה יתרה של האחריות המוטלת על המדינה בגין הפעלת סמכויות שלטוניות כאמור, עלולה להפוך את המדינה "למעין 'מבטח על' של כל הפעילות במשק בכל תחומי החיים שלגביה יש למדינה סמכויות פיקוח, רישוי והסדרה" (...). בכך, עשויים אנו להסתכן ב"הצפתן" של רשויות המדינה בתביעות נזיקין רבות ונרחבות, כמו גם בהחצנת עלויותיהם של המעוולים הישירים על "כיסה העמוק" של המדינה – הניזון מכספי הציבור כולו (...).

67. כשמדובר בנזק שמקורו בכוס אחת שהתנפצה במקרקעין, לאחר שהוכנסה אליהם על ידי צד שלישי, הדברים הם בבחינת "התנהלות פנימית" של המחזיק בנכס, כלשון נציגת

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 העירייה, וקשה לראות אילו פעולות פיקוח או אכיפה היה בידי העיריה לנקוט באופן סביר
2 כדי למנוע את קרות הנזק –

3 "שאני מדברת על התנהלות פנימית מדברת על מצב שבו מביאים רב, אומן,
4 קייטרינג כדי לקיים אירוע, זה לא משהו בפוקוס לאירוע של העירייה. אנחנו לא
5 באים לראות כל יום שיש דרשה, שיש תפילה" (פ/עמ' 27, ש' 1-3)
6

7 68. לטענת התובע, בית הכנסת פעל בניגוד לסעיף 8.3 להסכם החכירה בינו לבין העירייה בכך
8 שפעילותו חרגה מפעילות דתית וכללה גם פעילות מסחרית כדוגמת אירוע בר המצווה נושא
9 עניינו. הנתבעים טוענים מנגד כי אין מדובר בפעילות מסחרית אלא בפעילות הלווית
10 לפעילות דתית, והראיה שהתשלום שהתקבל בגינה התמצה ב-1,000 ₪ והיא בגדר
11 "תרומה" (פ/עמ' 24, ש' 15-21). איני רואה מקום להכריע בשאלה אם בית הכנסת חרג
12 מההיתר שניתן לו במסגרת הסכם החכירה ואם פעילות בר המצווה שנערכה היא בגדר
13 פעילות עסקית. מדובר בשאלה בעלת היבטים שונים, שהצדדים לא הרחיבו על אודותיהם.
14 מכל מקום, אפילו נניח שפעילות בית הכנסת חרגה מן ההיתר שניתן לה, איני סבור כי הוכח
15 קיומו של קשר סיבתי בין הימנעות העירייה מלאכוף את המגבלות הקבועות בהסכם (כמו
16 גם הוראות אחרות בהסכם שלא ברור אם נאכפו) לבין הנזק שנגרם, לשון אחר – שהיה
17 בעריכת פיקוח שנתי כדי למנוע את הנזק. ראשית, ובמישור הקשר הסיבתי העובדתי, לא
18 הובאה כל אינדיקציה לתדירות עריכת אירועים כדוגמת זה שבעניינינו בבית הכנסת, וכלל
19 לא ברור שביקורת חד שנתיית כנדרש לפי נוהל משרד הפנים, הייתה מצליחה לאתר פעילות
20 מסוג זה, שבעניינינו בוצעה ביום שבת. כפי שציננה נציגת העירייה –

21 אני צריכה לראות שהוראות החוק מתקיימות שאין צהרון או גן ילדים או משהו
22 חריג שנראה לעין, אני לא רישוי עסקים, אני בודקת שנעשה שימוש תואם
23 לחוזה, שהדברים נראים תקינים, משמע שגם אם הייתי עושה מיליון פעם
24 בדיקות והייתי רואה שיש בית כנסת תקין אז היינו ממשיכים הלאה (פ/עמ' 26,
25 ש' 10-13).
26

27 69. שנית, ובמישור הקשר הסיבתי המשפטי, איני סבור כי פגיעה עקב פגם בכלי הגשה מצויה
28 במתחם הסיכונים שבעטיה מוטלת על העירייה חובת פיקוח (על מרכזיותו של מבחן הסיכון
29 כמבחן הבוחן אם הנזק שנגרם הוא התממשות של סיכון שהדין מבקש למנוע, ראו ישראל
30 גלעד דיני נזיקין-גבולות האחריות 570-571 (2012)). כידוע, תכליתם של דיני רישוי עסקים
31 היא להבטיח את שלום הציבור ולהגן על בריאותו, בטחונו ורווחתו תוך מניעת מפגעים
32 ומטרדים (ראו ת"א (שלום ת"א) 11631/11 מדינת ישראל נ' ל. תידלוק ושירותים בע"מ,
33 פסקה 5.2 (3.4.2014)). בשים לב להיותה של העיריה גורם מרוחק בעל זיקה רופפת למבנה
34 בית הכנסת, יש לפרש את תכלית הפיקוח ככזה שנועד לשמור על הבטיחות הבסיסית

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

והיסודית של מבנה ותשתיות בית הכנסת ועל יציבותו, ולא על פרטי הפעילות הפנימית
המתבצעת בו (ראו והשוו עניין מאיר, פסקה 34; עניין מנורה, פסקה 21). בצד זה, תכליתו
של נוהל משרד הפנים וחובת הפיקוח הכלולה בו היא "לקדם בתחום הקצאת קרקע, מינהל
תקין, שמירת עיקרון השוויון, חיסיון, יעילות ושקיפות ולמנוע פגיעה בטוהר המידות" –
תכליות שעניינן הישיר אינו בהבטחת בטיחות השוהים במקרקעין. כידוע, השאלה אם נזק
מסוג מסוים מוגדר כנכלל במתחם הסיכון קשורה גם לרמת ההפשטה שבה מוגדר אותו
סיכון (ראו ע"א 10094/07 פלוני נ' בית החולים האנגלי, פסקה 9 לפסק דינו של השופט
א' ריבלין (24.11.2010)). בענייננו, איני סבור שפגם שמקורו בהתנפצות כוס אחת מיני
עשרות רבות, שהובאה למקום על-ידי גורם חיצוני, כשאיש מבין הגורמים הרלוונטיים לא
התרשל בהכנסתה לבית הכנסת וכשאף הגורמים הישירים והקרובים יותר להגשה
וההסעדה, לא צפו ולא היו צריכים לצפות את התנפצותה, מצויה במתחם הסיכון שחובת
הפיקוח המוטלת על-ידי העירייה נועדה למנוע. נזק מסוג זה הוא בבחינת אפשרות רחוקה,
נטולת סימנים מוקדמים, שמקורה בפריט חיצוני במקרקעין, ובתור שכזה אין לראות באי
מניעתו על-ידי גורם מרוחק כגון העירייה, שאינו מחזיק במקרקעין, כמקיימת קשר סיבתי
משפטי. כפי שציננה נציגת העירייה, "גם אם הייתי עושה 20 ביקורות פעמיים בשנה לא
הייתי יכולה להגיע למצב של כוס או מזלג" (פ/עמ' 26, ש' 2-3).

ג. האם קמה אחריות בעוולה של הפרת חובה חקוקה?

70. בכתב התביעה, טען התובע להתקיימות עוולה של הפרת חובה חקוקה, לפי סעיף 63
לפקנ"ז. ברם, למעט הוראות קונקרטיות ספורות (שאליהן אידרש להלן), הסתפק התובע
בהצבעה על שמות החוקים גרידא, מבלי לפרט את הסעיפים הרלוונטיים. סעיף 74(א)
לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, שהיה בתוקף בעת הגשת כתב התביעה דן
(למצער לפני חלק מתיקוניו), קובע כי "הועלתה בכתב טענות טענה של הפרת חובה חקוקה,
יצוין החיקוק אשר הפרתו מהווה עילה לתובענה". תכליתה של הוראה זו היא למנוע מצב
שבו הנתבע לא ידע מפני מה עליו להתגונן, ולא יהיה באפשרותו להכין הגנתו כראוי
ולהיערך לקראת המשפט (ע"א 7130/01 סולל בונה בניין ותשתית בע"מ נ' תנעמי, פ"ד
נח(1) 1, 13 (2003)). לעניין זה, אין התובע רשאי להסתפק בציון שם החיקוק ללא שיפנה
לסעיפים הקונקרטיים לגביהם הוא טוען. ודוק: הנתבע אינו נדרש "לנחש" אילו מבין
עשרות סעיפי חוק הוא זה שלו טוען התובע. אחרת, יביא הדבר לחוסר הגינות, להתגוננות
יתר ולהרחבת היקף עלויות ניהול ההליך – שלא לצורך (ראו למשל ת"צ (מחוזי ת"א)
11-11-49602 פיג'ו נ' הירשברג, פסקאות 185-186 (28.7.2016); ת"א (שלום ת"א) 15773-
08-12 אלמוני נ' סטודיו בי לתרבות הגוף וכושר 2002 בע"מ, פסקה 61 (6.5.2019)). אפילו
תאמר שבענייננו יש להחיל את התקנות החדשות (נוכח תיקונים שנערכו בכתב התביעה,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 אף שאלה לא נגעו לעוולה זו), הרי שלשיתתי, אין לראות בהשמטת סעיף 74(א) מתקנות
2 אלה כדי לשקף "הסדר שלילי" (ראו תא"מ (שלום ראשל"צ) 24931-12-15 עיראקי נ' יוסף,
3 פסקאות 24-26 (31.5.2021)). כשם שמציין רוזן-צבי, גם לאחר קבלת התקנות החדשות,
4 "אין לדרוש מנתבע שטוענים נגדו כי הפר חובה חקוקה לחפש את החובה שהוא לכאורה
5 הפר על פני כל ספר החוקים של מדינת ישראל. ההגיונות והיעילות מחייבים כי תובע הטוען
6 שהנתבע הפר חובה חקוקה יתכבד ויציין איזו הוראת חוק הוא לכאורה הפר" (יששכר רוזן-
7 צבי הרפורמה בסדר הדין האזרחי: מורה נבוכים, 141-140 (מהדורה שנייה, 2023) (להלן:
8 רוזן-צבי)). דברים אלה מקבלים משנה תוקף בהינתן שגם בסיכומיו נמנע התובע מלהצביע
9 על סעיפי חוק ספציפיים (ולמעשה נמנע לחלוטין מלהזכיר במפורש את העוולה של הפרת
10 חובה חקוקה). נידרש, אפוא, רק לסעיפים שצוינו בכתב התביעה.

71. התובע מצביע על הפרת סעיפים 235, 249 ו-250 לפקודת העיריות. סעיפים אלה נוגעים,
12 מעצם טיבם, לטענה להפרת חובות על-ידי עיריית חדרה. סעיף 235 עוסק בחובות הנוגעות
13 לרחובות העיר, ובתור שכזה לא ברורה נפקותו לענייננו, שבו לפי הנטען נגרמה העוולה בתוך
14 בית כנסת. סעיף 249 עוסק בסמכויות העירייה בשלל היבטים, ובתוך כך סמכותה הכללית
15 "לעשות בדרך כלל, כל מעשה הדרוש לשם שמירה על תחום העירייה, בריאות הציבור
16 והביטחון בו (...)" לא מצאתי כי יש בסעיף זה כדי להקים לעירייה חובות החורגות מחובות
17 הפיקוח של העירייה עליהן עמדנו לעיל, לרבות כבעלת המקרקעין – חובות שלא מצאתי כי
18 הופרו בנסיבות המקרה דנן. מכל מקום מצאתי כי גם אם הופרו חובות אלה, אין קשר
19 סיבתי בין הפרתן לנזק שנגרם (כנדרש בסעיף 63(א)). סעיף 250 הוא סעיף כללי העוסק
20 בהתקנת תקנות, ובהיעדר פירוט בדבר טיב התקנות שלפי הנטען הופרו, לא מצאתי כי יש
21 להידרש לו. סעיף נוסף שאליו מפנה התובע הוא סעיף 323 לחוק העונשין, התשל"ז-1977,
22 הקובע אחריות ל"הורה או מי שעליו האחריות לקטין בן ביתו" למנוע "חבלה בגופו או
23 פגיעה אחרת בשלומו ובבריאותו" מעבר לכך שלא ברור כיצד מי מבין הנתבעים עונה על
24 הגדרת "הורה או מי שעליו האחריות לקטין בן ביתו", בעניינו של התובע דנן, הרי שכפי
25 שפורט לעיל, לא מצאתי כי הנתבעים הפרו חובה או סטנדרט התנהגות שהוטל עליהם כלפי
26 התובע, בנסיבות המקרה. בהקשר זה נדרשת התייחסות מיוחדת להוראות חוק האחריות
27 למוצרים פגומים, התש"מ-1980 (להלן גם: חוק האחריות) שבו אדון להלן.

28 **ד. האם קיימת אחריות מכוח חוק האחריות למוצרים פגומים?**

29 1. טענה מקדמית: התיישנות העילה מכוח חוק האחריות?

30 72. לטענת חברת הקייטרינג, העילה לפי חוק האחריות התיישנה וזאת בשם לב לתקופת
31 ההתיישנות המקוצרת הקבועה בחוק זה. יש לדחות טענה זו.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

73. סעיף 6 לחוק האחריות למוצרים פגומים קובע כדלקמן:

(א) תקופת ההתיישנות של תביעה לפי חוק זה תהא שלוש שנים.
(ב) לא תוגש תובענה לפי חוק זה אלא תוך עשר שנים מתום השנה שבה יצא המוצר משליטת היצרן.

74. חוק האחריות קובע, אפוא, תקופת התיישנות מיוחדת – בת שלוש שנים – לתביעה המוגשת לפי חוק זה. זאת, מתוך הנחה שכשמדובר באחריות שאינה תלויה באשם, אין להותיר את היצרן במצב קבוע ומתמשך של אי ודאות. בצד הסדר זה מוסיפים לעמוד ההסדרים הכלליים הקבועים בחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958, לרבות הסדרים לדחיית תחילת מרוץ ההתיישנות, ובכלל זה סעיף 10 לחוק זה שלפיו "בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במניין הזמן שבו עדיין לא מלאו לתובע שמונה עשרה שנה" (ע"א 3812/91 ג'ריס נ' אריה חברה ישראלית לביטוח בע"מ, פ"ד מח(3) 441, 450 (1994); ע"א (מחוזי ת"א) 2405/07 Sony Corp. נ' סימן טוב (17.8.2008); טל חבקין התיישנות 594-593 (2021) (להלן: **חבקין**)). אכן, הרציונל העומד ביסוד דחיית תחילת מניין תקופת ההתיישנות כשמדובר בקטין – ההנחה שקטין, בשל גילו הצעיר, אינו בשל דיו לקבל החלטות ולבצע פעולות משפטיות ללא הסכמת נציגו, והרצון להבטיח שהוא יוכל לעמוד על משמר זכויותיו כשיגיע לבגרות בלי שיהיה תלוי בהוריו (ע"א 8121/16 פלוני נ' שעבאני, פסקה 2 (13.12.2018); ע"א 7805/02 הלפרט נ' אסותא מרכזים רפואיים בע"מ, פ"ד נח(6) 847, 858 (2004); **חבקין**, בעמ' 299) – יפה גם כשמדובר בפגיעה שמקורו בפגם במוצר. עם זאת, נוכח הטעמים שביסוד קיצור תקופת ההתיישנות בהסדר לפי חוק האחריות, שעליהם עמדנו לעיל, גם הסדר אחרון זה כפוף לסעיף 6(ב) לחוק האחריות, הקובע תקרה להגשת תביעה לפי חוק זה – עשר שנים מתום השנה שבה יצא המוצר משליטת היצרן (**חבקין**, שם).

75. בענייננו האירוע מושא התביעה התרחש בשנת 2014, כשהתובע היה בן 13. התביעה הוגשה בשנת 2019 וחברת הקייטרינג צורפה אליה בשנת 2021. לא הובאה כל אינדיקציה למועד שבו המוצר יצא משליטת היצרן – נתון המונח לפתחה של ההגנה, שטענה להתיישנות. אי לכך, העילה לפי חוק האחריות טרם התיישנה.

22. טענה מקדמית: הרחבת חזית?

76. לטענת התובע, התנפצות הכוס בידו נבעה מפגם שהיה טמון בה. הקייטרינג טוען מצדו כי טענה מכוח חוק האחריות לא נכללה בכתב הטענות, והיא בבחינת הרחבת חזית אסורה.

77. כפי שנקבע בפסיקת בית המשפט, תובע אינו חייב לפרט את הבסיס המשפטי שעליו נסמך כתב התביעה או להצביע על עילה משפטית כזו או אחרת. תחת זאת, עליו לפרט בכתב

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-03-7122 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 התביעה את העובדות המקימות לו עילת תביעה. ככל שיש בעובדות אלה כדי לגבש עילה,
2 יהיה התובע רשאי לטעון להתקיימותה בסיכומיו והדבר לא ייחשב הרחבת חזית אסורה
3 (ראו ע"א 767/77 בן חיים נ' כהן, פ"ד לד(1) 565 (1979); ע"א 536/89 פז חברת נפט בע"מ
4 נ' לויטין, פ"ד מו(3) 617 (1992)).
- 5 78. בענייננו, התובע לא הזכיר את חוק האחריות במסגרת כתב תביעתו ולא כלל התייחסות
6 מפורשת אליו בגדרו. בצד זה, התייחס התובע בכתב התביעה לאפשרות היותה של הכוס
7 פגומה. כך, בין היתר, בסעיף 2 לכתב התביעה נטען כי "ככל הנראה בשל פגם בכוס
8 התפוצצה הכוס". בסעיף 4(א) נכתב כי הנתבעים התרשלו בכך ש –
- 9 אפשרו ולא מנעו את הימצאות התובע במקום אליו הוזמן מראש ואשר
10 מקרקעיו, מתקניו וכליו אינם ראויים לשימוש ו/או לקויים ו/או מוזמנים בלא
11 טיפול ו/או ללא ריענון, חידוש או החלפה בשל בלאי טבעי ו/או מואץ הנובע
12 משימוש מרובה ו/או משימוש במוצרים פגומים, וללא בקרה מתאימה לאיתור
13 נזקים ומפגעים מראש.
14
- 15 בסעיף 4(ג) נכתב כי הנתבעת "תכננה ו/או בנתה ו/או תחזקה או לא תחזקה כלל או די את
16 מקרקעי בית הכנסת, מתקניו וכליו לרבות כלי המטבח וכלי הזכוכית ששימשו את מוזמנה
17 (הטעות במקור - י.ל.), עליהם נמנה גם התובע". בסעיף 4(ט) נכתב כי הנתבעת "התעלמה
18 מקימו של מפגע בטיחותי חמור במקום התאונה (ההדגשה במקור - י.ל.), לרבות שימוש
19 בכלי זכוכית פגומים או בלתי תקינים כבר משלב הייצור או לאחר שימוש רב מדי, בלויים
20 ולא ראויים לשימוש". התייחסויות נוספות קיימות גם בסעיפים 4(כ), (כג) לכתב התביעה.
- 21 79. ניתן לטעון, אפוא שמשעה שכתב התביעה כלל התייחסויות לטענה העובדתית בדבר ליקוי
22 או פגם בכוס, אין לראות באי אזכור חוק האחריות בכתב התביעה אלא רק בסיכומים
23 משום הרחבת חזית אסורה.
- 24 80. ואולם התמונה מעט מורכבת יותר. סוף כל סוף, קיים הבדל מהותי ביותר בין הליך
25 המתנהל בהתאם למשטר שמקורו בפקודת הנזיקין, הכרוך באשם, לבין משטר של
26 אחריות מוגברת, כדוגמת זה שמאפיין את חוק האחריות. השוני באופי האחריות מחייב
27 את התובע שלא להסתפק רק באזכור כללי של התיבה "פגם בכוס", אלא גם לפרט ולתאר
28 את התשתית העובדתית העומדת ביסוד טענתו לאחריות מכוח חוק האחריות. כך למשל,
29 אם סבר כי דובר במוצר פגום, היה על התובע – שאינו טוען כי הנתבעת ייצרה את הכוס,
30 לפרט מי היצרן (ואף לכלול אותו כנתבע בכתב התביעה), ומהי התשתית העובדתית
31 שבעטיה קמה אחריות לספק, חרף העובדה שאינו יצרן. התובע לא עשה דבר מכל אלה.
32 תזת כתב התביעה מראשיתה ועד סופה, נוגעת לאחריות שיסודה באשם – הפרת חובת
33 הזהירות המוטלת על הנתבעות בשל היעדר בדיקה של הכוסות או היעדר פיקוח, ולא

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 לאחריות שמקורה בעצם ייצורו של מוצר פגום. ההתייחסות לפגם במוצר נאמרה אך
2 בהקשר של הטענה לחריגתן של הנתבעות מסטנדרט ההתנהגות הסביר ולא כפועל יוצא של
3 אחריות לדרך ייצורו – היא הבסיס המרכזי לאחריות בהתאם לחוק האחריות. במובן זה,
4 מהלך הטיעון של התובע הוא בבחינת הרחבת חזית, לא בשל היעדר אזכור של הוראת
5 החוק הרלוונטית, אלא בשל היעדר התייחסות לתשתית העובדתית שביסוד הטענה
6 לאחריות מכוח חוק האחריות. כידוע, תכלית הכלל האוסר על הרחבת חזית היא, בין היתר,
7 לשמור שזכויותיו הדיוניות של בעל הדין האחר לא תיפגענה כתוצאה מהרחבה בלתי
8 מוסכמת של חזית המחלוקת. כפי שנקבע ברע"א 9213/05 אדמוב פרויקטים (89) בע"מ נ'
9 סיטי סטייט מקבוצת אלפו בע"מ, פסקה 12 (25.10.2007) –

10 הרציונאל העיקרי העומד בבסיסה של הלכה זו הוא מניעת עיוות דין, והדברים
11 מקבלים משנה תוקף שעה שמשנה החזית הוא התובע. מבחינת הנתבע,
12 משקפים כתבי הטענות של התובע את עילת התביעה נגדו, ועל בסיסם הוא בונה
13 את קו הגנתו. אם יאפשר בית המשפט לתובע לשנות את גרסתו במהלך הדיונים,
14 הרי שיכולתו של הנתבע להתגונן עלולה להיפגע. יוצא אפוא, כי בהלכה זו, כמו
15 גם בהוראות אחרות שעניינן סדרי דין, הפרוצדורה אינה אך קביעת "כללי
16 המשחק", ופעמים רבות יש והיא באה להגן על זכויותיהם המהותיות של
17 הצדדים.
18

19 81. בנסיבות העניין, קיים קושי לומר כי הובא בפני הנתבעת במידה מספקת, דבר עתירתו של
20 התובע לזכות בסעד בהתאם לתשתית הנדרשת בחוק האחריות באופן שיאפשר לה
21 להתגונן במידה סבירה. כאמור, מעבר להתייחסות כללית לכך שהכוס היא בבחינת מוצר
22 פגום, הנושא לא נדון בכתב התביעה באופן ממשי ואף לא בדיון ההוכחות, שהתמקד כולו
23 בשאלות של אשם, ונעדר התייחסות לאחריות היצרן כפועל יוצא של הפגם הנטען במוצר
24 או לאחריות הספק בהתאם לתנאים העובדתיים הנדרשים בחוק. אף עילות התביעה
25 המפורטות בכתב התביעה מתמצות בעוולת הרשלנות ובעוולה של הפרת חובה חקוקה
26 ואינן כוללות פירוט של עילה נפרדת הנוגעת לפגם במוצר (בהתאם לאחת החלופות שבסעיף
27 3 לחוק) או תשתית עובדתית שתאפשר לגזור ממנה זכאות לפיצוי מכוח חוק האחריות. רק
28 בשלב הסיכומים הועלו לראשונה טענות בנושא זה, אף אז ללא התייחסות מפורטת או
29 נרחבת לתנאים הקבועים בחוק. הקמת אחריות מכוח החוק בנסיבות אלה, מעוררת קושי
30 רב.

31 82. מכל מקום, אפילו התגברנו על קושי זה, בשים לב לגישה המרחיבה הגורסת כי אין על
32 התובע חובה לכלול כל עובדה ועובדה בכתב התביעה כדי שיעמוד בנטל פירוט התשתית
33 העובדתית (ראו רע"א 2874/08 עיריית הרצליה נ' אברהם יצחק בע"מ, פסקה ה(5)
34 (15.5.2008); וכאמור, ספק רב אם ניתן לומר זאת), אף אז לא היה בכך כדי להקים לו
35 זכאות לפיצוי מכוח חוק האחריות. על כך להלן.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

1 3ד. האם יש לראות בחברת הקייטרינג גורם אחראי לפי חוק האחריות?

2 83. האם התקיימו התנאים המגבשים אחריות לחברת הקייטרינג לפי חוק האחריות?

3 84. חוק האחריות למוצרים פגומים נחקק במטרה להרחיב את אחריותם של יצרנים למוצרים

4 שייצרו, ובדרך זו להגדיל את היקף הזכאות לפיצויים של ניזוקים שנפגעו בעקבות שימוש

5 במוצריהם. כן מבקש החוק לתמרץ את היצרן לנקוט מידה ראויה של זהירות בעת תהליך

6 הייצור (ראו רע"א 6230/14 י. אסלאן שיווק בע"מ נ' פוליסטרס, פסקה ט (16.11.2014);

7 ישראל גלעד "אחריות חמורה למוצרים – חוק האחריות למוצרים פגומים, תשס"ח-1980

8 מחקרי משפט ח 170 (תש"ן)). הבסיס לקביעת אחריות מוגברת בחוק האחריות, מצוי

9 בחוסר השוויון האינהרנטי שבין היצרן – שלו מומחיות, ניסיון ונגישות למידע, לבין

10 הצרכן; בהיותו של היצרן מונע הנזק הזול והטוב ומי שבידיו כלים אפקטיביים למניעת

11 הנזק; ובשיקולים של צדק חלוקתי (ראו איילת בן-עזר, אחריות למוצרים פגומים:

12 ברירת הדין 57-59 (2003)). כן נובע הדבר משיקולים של פיזור הנזק, ומיכולתו של היצרן

13 "לתמחר" את הסיכון באמצעות שקלולו במחיר המוצר.

14 85. סעיף 1 לחוק מגדיר "יצרן" באופן רחב הכולל את מי שמייצר את המוצר, או מציג עצמו

15 ככזה, את היבואן וכן את הספק של המוצר כאשר היצרן בארץ או היבואן אינם ניתנים

16 לזיהוי על פניו. מצב זה מבטיח שהצרכן לא יישאר בלא "כתובת" אם הוא נפגע, באופן

17 המרחיב את מידת ההגנה עליו. ברם, ספק שרכש מוצר מצד ג' אינו באמת היצרן.

18 הרציונאלים העומדים ביסוד ייחוס אחריות מוגברת ליצרן אינם חלים – ומכל מקום אינם

19 תקפים באותה העוצמה, כשמדובר בספק שאינו היצרן. שוב אין מדובר בגורם שיכולתו

20 במניעת הנזק עולה על זו של התובע מטעמים של מומחיות או היכרות עם המוצר או בכזה

21 שפער הכוחות או הידע בינו – כמי שרק רכש את המוצר, לבין הצרכן המצוי בקצה השרשרת

22 מצדיקים כי האחריות תוטל עליו. תחת זאת, התכלית העומדת ביסוד התייחסות לספק

23 כיצרן מקורה בהנחה כי במצבים שבהם אין בידי הניזוק לזהות את היצרן, מצויים בידי

24 הספק כלים עדיפים לאתר את זהותו (ולמצער את זהותו של ספק אחר שממנו רכש הספק

25 את המוצר) נוכח היותו מי שעמד עם היצרן בקשר ישיר בעת שרכש את המוצר, והרצון

26 לתמרצו לנהל רישום של פרטיו בזמן אמת. אין לכחד, הנחה זו, אינה תמיד תקפה במבחן

27 המציאות. סוף כל סוף, לא בטוח שניתן לצפות באופן סביר מספק הרוכש ציוד הכולל

28 פריטים קטנים רבים, חלקם יומיומיים, חלקם נרכשים לאורך שנים ממגוון ספקים, כי

29 יערוך רישום מדוקדק של זהות היצרן (או הספק האחר) שממנו רכש פריטים של מה בכך.

30 חרף כך, בחר המחוקק לאמץ גישה צרכנית שמבכרת לתמרץ את זה של יכולת עדיפה

31 לאתר את הגורם המייצר מבין שני גורמים נטולי אשם.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

86. עם זאת בשים לב לאופייה הצר יחסית של תכלית זו ולטעמיה המעשיים, הרי שחובתו של הספק היא חובה בעוצמה חלשה יותר. חולשתה של עוצמת החובה מתבטאת במספר תנאים הקבועים בחוק לעצם כינונה של החובה, ובתנאי נוסף המופיע בו למתן פטור מתחולתו. תנאי הסף לכינון החובה, הקבוע בסעיף 1(3) לחוק האחריות הוא "שהיצרן שלו בארץ או היבואן שלו אינם ניתנים לזיהוי על פניו". ככל רכיב אחר באחריות, הנטל להוכחתו של תנאי זה מוטל על התובע. אמנם, משעה שמדובר בהוכחת יסוד שלילי, הקשה יותר להוכחה, אפשר שעוצמת הראיות הנדרשת לשם עמידה בנטל זה נמוכה יותר, אך אין בדבר כדי לשנות את זהותו של הנושא בנטל. כפי שצוין באחת הפרשות –

"אכן, נכון הדבר, כי קל יותר להוכיח עובדה בעלת אופי חיובי מאשר עובדה בעלת אופי שלילי. ברם, גם כאשר מדובר בהוכחת היסוד השלילי, שומה עלינו לשמור על העיקרון הבסיסי בדיני הראיות, כי נטל השכנוע רובץ על בעל הדיון, אשר טוען טענה המהווה חלק מעילתו...בין אם זו טענה בעלת אופי חיובי ובין אם זו טענה בעלת אופי שלילי...עם זאת, לעובדה בעלת אופי שלילי יש השפעה על הרמת הנטל המשני – הוא נטל הבאת הראיות...בית המשפט לא יתעלם מן העובדה, כי אם עוסקים אנו אמנם ביסוד עובדתי שלילי, קשה יותר על הטוען להוכיחו, ועל-כן יסתפק, בדרך כלל, בכמות פחותה של ראיות להרמת נטל הבאת הראיות והעברתו אל הצד שכנגד... כמות זו יכול שתהיה אף זעירה למדי" (ע"א 296/82 נבנצאל נ' ג'רסי ניוקליאר-אבקו איזוטופס אינק., פ"ד (מ) 301, 281 (3) (1986); וראו גם ע"א 78/04 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' שלום גרשון הובלות בע"מ, פ"ד סא(3) 18, 53 (2006)).

87. בצדו של תנאי זה קובע חוק האחריות גם מסלול יציאה מקל יחסית, המאפשר לספק קבלת פטור מאחריות מכוח החוק גם במצבים שבהם פרטי היצרן או היבואן אינם ניתנים לזיהוי. סעיף 2(ג) לחוק האחריות קובע כי –

מוצר שהיצרן שלו בארץ או היבואן שלו אינם ניתנים לזיהוי על פניו יהיה הספק שלו פטור מאחריות לפי חוק זה אם מסר לנפגע, תוך זמן סביר לאחר דרישתו, פרטים שלפיהם ניתן לאתר את שם היצרן, היבואן או ספק שממנו קנה את המוצר, ואת המען המלא של מקום עסקם.

88. אם-כן, הספק יוכל לפטור עצמו מאחריות גם כשהיצרן או היבואן של המוצר אינם ניתנים לזיהוי על פניהם אם ייענה לדרישת הניזוק, זמן סביר לאחר שזו תופנה אליו, וימסור לו את פרטיו של היצרן, היבואן או הספק שממנו רכש את המוצר. הוראה זו כוללת למעשה שני תתי תנאים, כל אחד מוטל על גורם אחר: על הניזוק מוטלת חובה לבוא לספק בדרישה כי ימצא לו את פרטי הזיהוי של היצרן (או היבואן או הספק האחר); על הספק מוטלת חובה להיענות לדרישת הניזוק ולמסור את הפרטים המבוקשים כדי לפטור את עצמו מאחריות.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

89. אף שחובת הדרישה המוטלת על הניזוק מובאת כחלק מרצף הפעולות הנדרש מן הספק לשם קבלת פטור מאחריות, נראה כי משעה שאין לספק שליטה על עניין זה, ומשעה שהדבר מונח לפתחו של הניזוק, אין לראות בדבר חלק מהתנאים הנדרשים מן הספק לשם קבלת פטור. תחת זאת, יש לראות בכך חלק מן התנאים המוטלים על הניזוק לשם הטלת האחריות מכוח החוק על כתפי הספק. מסקנתי זו נשענת על שני אדנים: ראשית, הספק עשוי כלל שלא לדעת על העמימות או אי הוודאות שבה שרוי הניזוק בנוגע לזהות היצרן. הפניית הדרישה אליו היא דרכו של הניזוק לידע את הספק בנוגע לאי ודאות זו – אי ודאות שהיא, כאמור, תנאי לאחריותו ולהניעו למסור מידע. אמנם בהתאם לתקנות החדשות (אשר חלות בענייננו בנוגע לספק, בשים לב למועד צירופו לתביעה בחודש פברואר 2021), על בעל דין חובה לגלות מיוזמתו לבעל הדין שכנגד את מלוא המסמכים שברשותו ובשליטתו או שהיו ברשותו והנוגעים לעניין הנדון ושאותרו על ידו לאחר חקירה ודרישה (תקנה 57 לתקנות החדשות; רוזן-צבי, בעמ' 376-377). אלא שלבד מן העובדה שהליכים אלה נוגעים לשלב המשפט, בעוד הדרישה שבסעיף 2(ג) עשויה לחסוך ולייתר את ההליך המשפטי נגד הספק בשלב מוקדם יותר; הרי שלעיתים המידע בדבר זהות היצרן כרוכה בפעולת חקירה נרחבת ומורכבת מצד הספק, באופן שחורג מחובת הגילוי הכללי, שכידוע אינה מחייבת את בעל הדין לייצר או להפיק מסמכים או נתונים שאינם מצויים בידיו במיוחד עבור ההליך המשפטי (ראו יצחק עמית חסינות ואינטרסים מוגנים – הליכי גילוי ועיון במשפט האזרחי והפלילי 78, 97 (2021)). שנית – וזה העיקר, העברת האחריות מהיצרן לספק נושאת עמה משמעויות מרחיקות לכת. ספק כזה עשוי להיות אחראי לנזק נרחב ומשמעותי, אף שאין בו אשם, ואף שכל מעורבותו התמצתה ברכישת מוצר שהתברר בדיעבד כפגום. אי לכך, יש לנקוט זהירות יתרה בטרם תוטל אחריות על מי שאחריותו לפי החוק היא מלכתחילה פועל יוצא של חזקה שבדין, שנועדה לתמרצו למסור מידע. במונחים "כלכליים", ניתן לומר שכפי שהטלת האחריות על הספק למסור לניזוק את זהות היצרן נבעה מהעלות הפחותה הכרוכה מבחינתו בגילוי זהות היצרן, בהשוואה לניזוק; כך הטלת חובה על הניזוק להקדים ולבוא בדרישה לספק לגילוי שכזה, מקורה בעלות הפחותה מבחינתו להצביע בפני הספק על הקושי הקיים באיתור זהות היצרן, אי ודאות שהספק עשוי כלל לא להיות מודע לה.

90. ומן הכלל אל הפרט. בענייננו, התובע לא קיים אף אחת מן החובות המוטלות עליו והמקימות אחריות לספק. ראשית, התובע לא הציג כל ראיה – ולו מינימלית, לקיומה של אי ודאות בנוגע לזהות היצרן או היבואן, ולמעשה גם לא טען דבר בעניין זה עד לשלב הסיכומים, אף אז באופן אגבי (פ/עמ' 42, ש' 13-18). לעניין זה אין להניח קיומה של עמימות אינהרנטית ביחס לזהות היצרן, (בין היתר, מן המפורסמות שכלי הגשה כוללים לעיתים את שם היצרן כשהוא מוטבע עליהם), אלא יש לבססה ולו בראיות מינימליות. שנית, אפילו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 7122-03-19 פלוני נ' היכלי ציון ערן חדרה ע.ר. מס' 580449213 ואח'

תיק חיצוני: קיימים מסמכים

- 1 נניח אי ודאות כנדרש בחוק האחריות, הרי שלא הוכח שהתובע בא לקייטרינג בדרישה
- 2 לקבלת מידע בנוגע לפרטי היצרן. ודוקו: בסיכומיו טען הקייטרינג כי "לא הייתה כל
- 3 דרישה מצד התובע לקבלת מסמך כזה או אחר שלא התקבל" (פ/עמ' 49, ש' 4-7). התובע
- 4 לא טען אחרת, ומכל מקום לא הציג אינדיקציה כי פנה לקייטרינג בדרישה כלשהי לקבלת
- 5 פרטי היצרן.
- 6 91. במאמר מוסגר ייאמר כי הימנעותו של התובע מלטעון וממילא אף מלהוכיח כל טענה לפי
- 7 חוק האחריות, מספקת אינדיקציה נוספת לכך שהעילה הנוגעת לחוק זה לא הייתה חלק
- 8 מקו הטיעון שלו, וגזירת אחריות מתוכה תפגע בזכויותיה הדיוניות של הנתבעת.
- 9 92. על יסוד כל האמור, אני קובע כי לא עלה בידי התובע להוכיח עילה מכוח חוק האחריות
- 10 למוצרים פגומים.

סוף דבר

- 11
- 12 93. על רקע כל המקובץ, התביעה נדחית.
- 13 94. התובע ישלם לכל אחד מארבעת הנתבעים או קבוצות הנתבעים: 1, 2-3, 4-5, 6-7 ש"ח
- 14 טרחת עורך דין בסך 8,000 ₪, את עלות חוות דעת המומחה מטעם ההגנה ואת חלקן בחוות
- 15 דעת מומחה בית המשפט, והכול כנגד אסמכתאות. כן ישלם התובע את שכר העד מטעם
- 16 הנתבעים 5-6 כפי שנפסק. הסכום ישולם בתוך 30 ימים מהיום (ימי הפגרה אינם במניין),
- 17 שאחרת יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק, ממועד פסק-הדין ועד התשלום בפועל.
- 18 ההודעות לצד ג' ולצד ד' נדחות ללא צו להוצאות.

19
20
21
22
23

ניתן היום, י"ח תשרי תשפ"ד, 03 אוקטובר 2023, בהעדר הצדדים.

יוני לבני, שופט

24
25